Dotze lliçons sobre Europa

Pascal Fontaine

Dotze lliçons sobre Europa Pascal Fontaine

CA

Unió Europea

Contactes amb la Unió Europea

INTERNET

Al web Europa trobarà informació en totes les llengües oficials de la Unió Europea:
europa.eu

PERSONALMENT

Arreu d'Europa hi ha centenars de centres locals d'informació de la Unió Europea.
Pot trobar l'adreça del centre que tingui més a prop consultant el web **europedirect.europa.eu**

TELÈFON O CORREU

Europe Direct l'ajudarà a trobar resposta a les preguntes que tingui sobre la Unió Europea. Pot posar-se en contacte amb aquest servei trucant gratuïtament al número **00 800 6 7 8 9 10 11** (hi ha operadors de telefonia mòbil que no permeten trucar a números 00 800 o fan pagar per la trucada) o, si truca des de fora de la Unió Europea, al número de pagament **+32 22999696.** També pot enviar les seves preguntes per correu electrònic a **europedirect.europa.eu**

PUBLICACIONS SOBRE EUROPA

Per trobar les publicacions sobre la UE només cal un clic al web d'EU Bookshop:
bookshop.europa.eu

També pot obtenir informació i fullets sobre la Unió Europea a:

REPRESENTACIONS DE LA COMISSIÓ EUROPEA

Representació a Barcelona
Passeig de Gràcia, 90, 1er pis
08008 Barcelona
ESPANYA
Tel. +34 934677380
http://ec.europa.eu/barcelona
Correu electrònic: burbar@ec.europa.eu

Representació a Espanya (Madrid)
Paseo de la Castellana, 46
28046 Madrid
ESPANYA
Tel. +34 914238000
http://ec.europa.eu/spain
Correu electrònic: eu-es-docu@ec.europa.eu

OFICINES DEL PARLAMENT EUROPEU

Oficina a Barcelona
Passeig de Gràcia, 90, 1er pis
08008 Barcelona
ESPANYA
Tel. +34 932722044
http://www.europarlbarcelona.eu/
Correu electrònic: epbarcelona@europarl.europa.eu

Oficina a Espanya (Madrid)
Paseo de la Castellana, 46
28046 Madrid
ESPANYA
Tel. +34 914364747
http://www.europarl.es/
Correu electrònic: epmadrid@europarl.europa.eu

Hi ha representacions de la Comissió Europea i oficines del Parlament Europeu a tots els països de la Unió Europea. La Unió Europea també té delegacions a altres països del món.

Dotze lliçons sobre Europa

Pascal Fontaine

Índex

[1]
pàgina 4
El perquè de la Unió Europea

[2]
pàgina 10
Deu passos històrics

[3]
pàgina 14
L'ampliació i la política de veïnatge

[7]
pàgina 44
L'euro

[8]
pàgina 48
Coneixement i innovació

[9]
pàgina 52
Què vol dir ser ciutadà europeu?

[4]
pàgina 20
Com funciona la UE?

[5]
pàgina 28
Què fa la UE?

[6]
pàgina 38
El mercat únic

[10]
pàgina 58
Una Europa de llibertat, seguretat i justícia

[11]
pàgina 64
La UE en el món

[12]
pàgina 70
El futur d'Europa

pàgina 74
Dates clau de la història de la integració europea

El perquè de la Unió Europea

[1]

La missió de la UE al segle XXI és:

- Garantir i ampliar la pau entre els seus Estats membres.
- Aplegar els països europeus en una cooperació pràctica.
- Garantir que els europeus puguin viure en seguretat.
- Promoure la solidaritat econòmica i social.
- Mantenir la identitat i la diversitat europees en un món globalitzat.
- Defensar els valors comuns dels europeus.

I. PAU

Abans d'esdevenir un objectiu polític real, la idea d'una Europa unida no era més que un somni en les ments de filòsofs i visionaris. Víctor Hugo, per exemple, s'imaginava uns pacífics "Estats Units d'Europa" impregnats d'ideals humanistes. Però les terribles guerres que van assolar el continent durant la primera meitat del segle XX van esvair brutalment aquell somni.

Però de la desfeta de la Segona Guerra Mundial en va sorgir un nou brot d'esperança. Els que s'havien oposat al totalitarisme durant la guerra estaven decidits a posar fi a l'odi i a la rivalitat a Europa i a crear les condicions d'una pau duradora. Entre 1945 i 1950, uns quants homes d'Estat plens de coratge —entre els quals hi havia Robert Schuman, Konrad Adenauer, Alcide de Gasperi i Winston Churchill— emprenen la tasca de convèncer de la necessitat d'entrar en una nova etapa. L'Europa occidental necessitava una nova ordenació, basada en els interessos comuns i que tingués com a fonaments uns tractats que garantissin l'Estat de dret i la igualtat de tots els països.

El 9 de maig de 1950 Robert Schuman, ministre francès d'Afers Exteriors, fent-se ressò d'una idea originalment concebuda per Jean Monnet, va proposar la creació de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer (CECA). La producció de carbó i acer de països que havien estat enemics se situaria sota una autoritat comuna, l'Alta Autoritat. A més de ser una idea pràctica, contenia una enorme càrrega simbòlica: la matèria primera de la guerra es transformava en instrument de reconciliació i de pau.

II. APLEGAR EUROPA

La Unió Europea va afavorir la unificació d'Alemanya després de la caiguda del mur de Berlín l'any 1989. Amb la descomposició de l'imperi soviètic, l'any 1991, els països de l'Europa central i oriental, que durant dècades havien viscut a l'altra banda del "teló d'acer", van poder tornar a decidir el seu destí. Molts van decidir que el seu futur es trobava al costat de la família de nacions europees democràtiques. Vuit d'ells van ingressar a la UE el 2004, i dos més el 2007.

El procés d'ampliació continua. El 2005 començaven les negociacions d'adhesió amb Turquia i Croàcia. Islàndia va sol·licitar l'entrada el 2009, i diversos països dels Balcans ja estan fent camí per, un dia, ser membres de la UE. Probablement Croàcia esdevindrà el 28è Estat membre de la Unió Europea.

El 1989, la caiguda del mur de Berlín va fer que s'anessin esborrant les velles divisions del continent europeu.

III. SEGURETAT

L'Europa del segle XXI continua enfrontada a reptes relacionats amb la seguretat i la UE ha de prendre mesures eficaces per garantir la seguretat dels seus Estats membres. Ha de col·laborar de manera constructiva amb les regions situades més enllà de les seves fronteres: els Balcans, el nord d'Àfrica, el Caucas i l'Orient Mitjà. També ha de protegir els seus interessos militars i estratègics, col·laborant amb els seus aliats —especialment l'OTAN— i per mitjà del desenvolupament d'una autèntica política europea comuna de seguretat i defensa.

De fet, seguretat interior i seguretat exterior són dues cares de la mateixa moneda. La lluita contra el terrorisme i la delinqüència organitzada exigeix una estreta cooperació entre les forces de policia dels Estats membres. Un dels nous reptes d'Europa és fer de la UE un espai de llibertat, seguretat i justícia, en el qual tots els ciutadans estiguin protegits per la llei i puguin accedir a la justícia en igualtat de condicions. Per a això, els governs de la UE han de cooperar més estretament i les institucions com Europol (Oficina Europea de Policia) i Eurojust (que fomenta la cooperació entre els fiscals, els jutges i la policia de diferents països de la UE) han de tenir un paper més actiu i efectiu.

IV. SOLIDARITAT ECONÒMICA I SOCIAL

La Unió Europea es va crear per assolir objectius polítics, però per a això cal la cooperació econòmica.

Els països europeus representen un percentatge cada vegada més petit de la població mundial. Per tant, han de mantenir-se units si volen continuar garantint el creixement econòmic i ser capaços de competir a escala mundial amb les altres grans economies. Cap país de la UE en solitari és prou fort per actuar individualment en el comerç mundial. Per aconseguir economies d'escala i trobar nous clients, les empreses europees necessiten una base més àmplia que el seu mercat nacional, i el mercat únic europeu ofereix aquesta base. Per garantir que aquest mercat de 500 milions de consumidors pugui beneficiar el màxim nombre de persones possible, la UE s'esforça per eliminar els obstacles al comerç i per alliberar les empreses de la burocràcia innecessària.

Però aquesta Europa de lliure competència ha d'equilibrar-se amb l'Europa de la solidaritat. I això té uns beneficis clars per als mateixos ciutadans europeus: per exemple, en cas d'inundacions i altres catàstrofes naturals, els europeus reben ajuda dels pressupostos de la UE. Els Fons Estructurals, gestionats per la Comissió Europea, estimulen i complementen els esforços de les autoritats nacionals i regionals de la UE per reduir les desigualtats entre els territoris europeus. Els diners procedents tant del pressupost de la UE com dels crèdits del Banc Europeu d'Inversions es fan servir per millorar les infraestructures de transport (per exemple, xarxes d'autopistes i trens d'alta velocitat), que faciliten l'accés a les regions perifèriques i impulsen el comerç transeuropeu.

La crisi financera mundial de 2008 va provocar la recessió econòmica més greu de la història de la UE. Els governs i les institucions europees van haver d'actuar ràpidament per rescatar els bancs, i la UE va atorgar assistència financera als països més afectats. Disposar d'una moneda única va servir per protegir l'eurozona de l'especulació i la devaluació. Tot seguit, el 2010, la UE i els seus Estats membres van fer un esforç coordinat per reduir el deute públic. Els propers anys, el gran repte per als països europeus serà afrontar junts les crisis mundials i trobar junts la sortida de la recessió i el camí cap al desenvolupament sostenible.

V. IDENTITAT I DIVERSITAT EUROPEES EN UN MÓN GLOBALITZAT

Les societats postindustrials d'Europa són cada vegada més complexes. El nivell de vida ha experimentat un creixement continu, però encara hi ha diferències importants entre rics i pobres, i aquestes diferències s'han incrementat amb factors com ara la recessió econòmica, la deslocalització industrial, l'envelliment de la població i els problemes de les finances públiques. És important que els països de la UE treballin plegats per abordar aquests problemes.

Però això no s'ha de fer a costa d'esborrar la identitat de cada país pel que fa a la llengua i a la cultura. Ben al contrari, moltes activitats de la UE ajuden a promoure les característiques regionals i la rica diversitat de tradicions i cultures d'Europa.

A la llarga, tots els països de la UE en treuen profit. Seixanta anys d'integració europea han demostrat que la UE com a unitat és més important que la mera suma de les seves parts: com un tot, té un pes econòmic, social, tecnològic, comercial i polític que no tenen els Estats membres individualment. Sens dubte, actuar com una unitat i tenir una sola veu té un valor afegit clar.

Unida en la diversitat: treballar plegats dóna bons resultats

Al món actual, les economies emergents, com ara la Xina, l'Índia o el Brasil, s'estan posant a l'altura dels Estats Units com a superpotències mundials. Per això és més vital que mai que els Estats membres de la Unió Europea estiguin junts i formin una "massa crítica" que els permeti mantenir la seva influència al món.

Com exerceix la UE aquesta influència?

- La Unió Europea és la primera potència comercial mundial i per això té un paper decisiu en les negociacions internacionals, com ara l'Organització Mundial del Comerç (OMC), que té 153 països membres; o les conferències de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic.
- La UE pot adoptar una posició clara en qüestions delicades que preocupen la ciutadania, com ara la protecció del medi ambient, les energies renovables, el "principi de prevenció" en la seguretat alimentària, els aspectes ètics de la biotecnologia, la necessitat de protegir les espècies en perill d'extinció, etc.
- La UE és a primera línia de l'esforç mundial contra l'escalfament del planeta. El desembre de 2008 es va comprometre unilateralment a reduir un 20% les emissions de gasos d'efecte hivernacle abans de 2020.

La vella dita de "la unió fa la força" és més rellevant que mai per als europeus.

VI. VALORS

La UE vol promoure els valors tant de progrés com humanitaris, i vol garantir que les persones siguin les beneficiàries (i no les víctimes) dels grans canvis globals que s'estan produint. I és que, per satisfer les necessitats dels ciutadans, no n'hi ha prou amb les simples forces del mercat o l'acció unilateral d'un país.

Per això, la UE és portadora d'un missatge d'humanitat i d'un model de societat amb el qual la gran majoria de la ciutadania s'identifica. Els europeus aprecien els seus valors: la creença en els drets humans, la solidaritat social, la llibertat d'empresa, la distribució equitativa dels fruits del creixement econòmic, el dret a un medi ambient protegit, el respecte de la diversitat cultural, lingüística i religiosa, i una síntesi harmoniosa de tradició i progrés.

La Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea es va proclamar a Niça el desembre de 2000. Ara és jurídicament vinculant gràcies al Tractat de Lisboa, que va entrar en vigor l'1 de desembre de 2009. La Carta estableix tots els drets reconeguts avui dia pels Estats membres de la UE i els seus ciutadans. Aquests drets i valors comuns creen un sentiment d'unió entre els europeus. Posem-ne només un exemple: tots els països de la UE han abolit la pena de mort.

Deu passos històrics

[2]

- 1951: Es crea la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer amb sis membres fundadors
- 1957: Els mateixos sis països signen els Tractats de Roma que estableixen la Comunitat Econòmica Europea (CEE) i la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (Euratom)
- 1973: La Comunitat s'amplia a nou Estats membres i desenvolupa polítiques comunes
- 1979: Primera elecció per sufragi universal directe del Parlament Europeu
- 1981: Primera ampliació mediterrània
- 1992: El mercat únic europeu esdevé una realitat
- 1993: El Tractat de Maastricht estableix la Unió Europea (UE)
- 2002: L'euro es posa en circulació
- 2007: La UE té 27 Estats membres
- 2009: Entra en vigor el Tractat de Lisboa, que canvia el funcionament de la UE

1.

El 9 de maig de 1950, la declaració de Schuman proposava la creació de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer, que es va fer realitat el 18 d'abril de 1951 amb el Tractat de París. Això va posar en marxa el mercat comú del carbó i de l'acer entre els sis membres fundadors (Bèlgica, la República Federal d'Alemanya, França, Itàlia, Luxemburg i els Països Baixos). L'objectiu, acabada feia poc la Segona Guerra Mundial, era garantir la pau entre els vencedors i els vençuts, unir-los com a iguals i fer-los cooperar en institucions comunes.

2.

Amb els Tractats de Roma del 25 de març de 1957, aquests "sis" van decidir crear una Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (Euratom) i una Comunitat Econòmica Europea (CEE). Aquesta última incloïa l'establiment d'un mercat comú que abastés una àmplia gamma de béns i serveis. Els drets de duana entre els sis països es van suprimir l'1 de juliol de 1968 i al llarg dels anys seixanta es van començar a implantar les polítiques comunes, especialment en els àmbits agrícola i comercial.

3.

L'èxit obtingut va animar Dinamarca, Irlanda i el Regne Unit a unir-se al grup. Aquesta primera ampliació, de sis a nou membres, va tenir lloc l'any 1973. Al mateix temps, es creaven noves polítiques en l'àmbit social i mediambiental, i l'any 1975 es creava el Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER).

El 9 de maig del 1950, el ministre d'Afers Estrangers francès, Robert Schuman, va presentar públicament per primer cop la idea d'anar cap a la Unió Europea. Per això el dia 9 de maig es celebra com l'aniversari de la UE.

4.

El juny de 1979 es va fer un pas decisiu en celebrar les primeres eleccions al Parlament Europeu per sufragi universal directe. Aquestes eleccions es convoquen cada cinc anys.

5.

L'any 1981 Grècia es va unir a les Comunitats, i la van seguir Espanya i Portugal l'any 1986. Aquesta ampliació de les Comunitats al sud d'Europa va fer més necessaris els programes d'ajuts regionals.

6.

Al principi dels anys vuitanta, una recessió econòmica mundial va portar una onada d'"europessimisme". Però l'esperança es va recuperar l'any 1985, quan la Comissió Europea, presidida per Jacques Delors, va publicar un llibre blanc amb les bases i amb un calendari per completar la construcció del mercat únic europeu abans de l'1 de gener de 1993. Aquest ambiciós objectiu va quedar consagrat en l'Acta Única Europea, que es va signar al febrer de 1986 i va entrar en vigor l'1 de juliol de 1987.

7.

L'escenari polític d'Europa va canviar radicalment amb la caiguda del mur de Berlín l'any 1989. Van seguir la unificació alemanya, l'octubre de 1990, i la democratització dels països de l'Europa Central i Oriental, alliberats del control de la Unió Soviètica, també enfrontada a la seva pròpia dissolució el desembre de 1991.

Mentrestant, els Estats membres de la CEE negociaven un nou Tractat, que va ser adoptat pel Consell Europeu (els caps d'Estat o de govern) a Maastricht el desembre de 1991. Afegint la cooperació intergovernamental al sistema comunitari existent (en àrees com ara la política exterior i la seguretat interior), el Tractat de Maastricht va crear la Unió Europea (UE). Va entrar en vigor l'1 de novembre de 1993.

8.

L'any 1995, tres nous països —Àustria, Finlàndia i Suècia— van entrar a la Unió Europea, que va passar a tenir quinze Estats membres. Mentrestant, Europa anava afrontant els reptes creixents de la globalització. Les noves tecnologies i l'extensió de l'ús d'Internet estaven modernitzant les economies però també creaven tensions socials i culturals. Al mateix temps, l'atur i l'augment del cost de les pensions pressionaven les economies nacionals, i això feia cada vegada més necessària una reforma. Els votants reclamaven als governs solucions pràctiques a aquests problemes.

Per això, el març de 2000, els dirigents de la UE van adoptar l'"Estratègia de Lisboa", pensada per permetre a la Unió Europea competir en el mercat mundial amb les principals economies, com ara els Estats Units i els països recentment industrialitzats. L'objectiu era fomentar la innovació i la inversió de les empreses i garantir que els sistemes d'educació europeus s'adeqüessin a les necessitats de la societat de la informació.

Mentrestant, la UE estava immersa en el projecte més espectacular que ha tingut mai: crear una moneda única per facilitar la vida a les empreses, els consumidors i els viatgers. L'1 de gener de 2002, l'euro va substituir les monedes de dotze països de la UE, que van formar el que es coneix com a "eurozona". Avui en dia, l'euro és una de les principals divises del món, juntament amb el dòlar nord-americà.

9.

A mitjan anys noranta es va començar a preparar l'ampliació més gran de la UE. Es van rebre les sol·licituds d'entrada de sis antics països del bloc soviètic (Bulgària, Eslovàquia, Hongria, Polònia, la República Txeca i Romania), els tres Estats bàltics que havien format part de la Unió Soviètica (Estònia, Letònia i Lituània), una de les repúbliques de l'antiga Iugoslàvia (Eslovènia) i dos països mediterranis (Malta i Xipre).

La UE va acollir amb satisfacció aquesta oportunitat de contribuir a l'estabilització del continent europeu tot estenent els beneficis de la integració europea a aquestes joves democràcies. Les negociacions es van iniciar el desembre de 1997 i deu dels països candidats van ingressar a la Unió Europea l'1 de maig de 2004. Bulgària i Romania ho van fer l'1 de gener de 2007. Amb això la UE va passar a tenir 27 Estats membres.

10.

Per poder afrontar el complexos reptes del segle XXI, la UE ampliada necessitava uns mètodes més senzills i eficaços d'adoptar decisions comunes. Es van proposar noves normes en un projecte de Constitució de la UE, signat a l'octubre de 2004, que havia de substituir els Tractats existents. Però aquest text va ser rebutjat a dos referèndums nacionals l'any 2005. Així doncs, la Constitució es va substituir pel Tractat de Lisboa, que es va signar el 13 de desembre de 2007 i va entrar en vigor l'1 de desembre de 2009. El Tractat de Lisboa modifica, però no substitueix, els Tractats anteriors i introdueix la majoria dels canvis que apuntava la Constitució. Per exemple, institueix un president permanent del Consell Europeu i crea el càrrec d'alt representant d'Afers Exteriors i Política de Seguretat de la UE.

L'ampliació i la política de veïnatge

[3]

- La Unió Europea té les portes obertes per a qualsevol país europeu que compleixi els criteris democràtics, polítics i econòmics obligatoris per ser-ne membre.
- Després de diverses ampliacions (l'última el 2007), la UE ha passat a tenir 27 Estats membres. A finals de 2010 hi ha nou països que estan negociant l'adhesió (per exemple Croàcia i Turquia) o en diferents fases de la preparació. Probablement Croàcia esdevindrà el 28è Estat membre de la Unió Europea.
- Els tractats d'admissió de nous països requereixen l'aprovació per unanimitat de tots els Estats membres. A més, abans de cada nova ampliació, la UE ha d'avaluar la seva capacitat d'absorbir el nou membre i la capacitat de les institucions de continuar funcionant com cal.
- Les successives ampliacions han reforçat i estabilitzat la democràcia i la seguretat a Europa i han augmentat el seu potencial per al comerç i el creixement econòmic.

I. LA UNIÓ D'UN CONTINENT

a. Una unió de 27

Quan el Consell Europeu es va reunir a Copenhaguen el desembre de 2002, va franquejar una de les etapes més importants de la història de la integració europea. En convidar dotze països més a ingressar, la Unió Europea no sols estava augmentant la seva població i els seus límits geogràfics; estava posant fi al trencament que el nostre continent patia des de 1945. Els països europeus que durant dècades no havien gaudit de les llibertats democràtiques podien finalment unir-se a la família de les nacions europees democràtiques. Així, Eslovàquia, Eslovènia, Estònia, Hongria, Letònia, Lituània, Polònia i Txèquia, juntament amb les illes mediterrànies de Malta i Xipre, van esdevenir membres de la UE l'any 2004. Bulgària i Romania ho van fer el 2007. Tots ells són ara socis del transcendental projecte concebut pels pares fundadors de la UE.

b. Negociacions actuals

Turquia, membre de l'OTAN i amb un acord d'associació de llarga durada amb la UE, és candidata a l'adhesió des de 1987. La seva ubicació geogràfica i la seva història política han fet que la UE dubtés molt abans de respondre afirmativament a la seva sol·licitud. L'octubre de 2005, però, es van iniciar les negociacions d'adhesió, no sols amb Turquia sinó també amb Croàcia. El 2010 les negociacions amb Croàcia estaven a punt de concloure. Alguns països de la UE han expressat els seus dubtes sobre si Turquia n'hauria de ser membre. Proposen un acord alternatiu —"associació privilegiada"— però Turquia no accepta aquesta idea.

c. Els Balcans occidentals i Islàndia

Els països dels Balcans occidentals, molts dels quals formaven part de Iugoslàvia, s'estan tombant cap a la Unió Europea per accelerar la seva reconstrucció econòmica, millorar les seves relacions —marcades pels enfrontaments ètnics i religiosos— i consolidar les seves institucions democràtiques. El 2005, la UE va concedir l'estatus de "país candidat" a l'Antiga República Iugoslava de Macedònia. Albània, Bòsnia i Hercegovina, Montenegro i Sèrbia són candidats potencials. Cadascun d'ells té un acord d'estabilització i associació amb la UE, destinat a facilitar les possibles conversacions per a l'adhesió. Islàndia, afectada per la crisi financera de 2008, va sol·licitar l'adhesió el 2009. Kosovo es va declarar independent el 18 de febrer de 2008 i també pot esdevenir un país candidat oficial.

Per tot això, a finals d'aquest decenni, el nombre d'Estats membres de la UE podria passar de 27 a 35. Això significa una altra ampliació important i, probablement, requerirà d'altres canvis al funcionament de la UE.

II. CONDICIONS PER A L'ADHESIÓ

a. Requeriments legals

La integració europea sempre ha estat un procés polític i econòmic obert a tots els països europeus preparats per signar els tractats i per assimilar tota la legislació de la UE. Segons l'article 49 del Tractat de la Unió Europea, qualsevol Estat europeu pot sol·licitar l'ingrés com a membre de la Unió Europea si respecta els principis de llibertat, democràcia, respecte dels drets humans i les llibertats fonamentals i l'Estat de dret.

b. Els "criteris de Copenhaguen"

L'any 1993, arran de les peticions dels antics països comunistes d'adherir-se a la Unió, el Consell Europeu va establir tres criteris que cal complir per esdevenir membre. En el moment de l'adhesió, els nous membres han de tenir:

- institucions estables per garantir la democràcia, l'Estat de dret, els drets humans i el respecte i la protecció de les minories
- una economia de mercat en funcionament i la capacitat de respondre a la pressió de la competència i a les forces del mercat dins la Unió
- capacitat de respondre a les obligacions lligades al fet de pertànyer a la Unió, incloent-hi el suport als seus objectius, i una administració pública capaç de gestionar i aplicar en la pràctica la legislació europea.

Dubrovnik, «la perla de l'Adriàtic», a Croàcia, país candidat a l'adhesió a la UE.

c. El procés d'adhesió

Les negociacions d'adhesió es fan entre el país candidat i la Comissió Europea en representació de la UE. Quan aquestes negociacions finalitzen, els Estats membres han de prendre la decisió sobre l'adhesió per unanimitat al Consell. El Parlament Europeu també hi ha de donar el seu vistiplau per mitjà d'un vot per majoria absoluta. Tot seguit, els Estats membres i el país candidat han de ratificar el tractat d'adhesió d'acord amb els procediments constitucionals de cada país.

Durant el període de negociació, és normal que els països candidats rebin ajuda de l'"associació per a l'adhesió" de la UE per facilitar l'aproximació de les seves economies. També s'acostumen a celebrar "acords d'estabilització i associació", en virtut dels quals la UE supervisa directament les reformes econòmiques i administratives que han d'introduir els països candidats a fi d'assolir les condicions per pertànyer a la Unió.

III. FINS A ON POT ARRIBAR LA UE?

a. Fronteres geogràfiques

A la majoria dels Estats membres, els debats entorn del Tractat constitucional de la UE van demostrar que molts europeus tenien una certa preocupació pel que fa a la fixació de les fronteres exteriors de la Unió Europea i també a la seva identitat. No hi ha respostes fàcils a aquestes qüestions, sobretot perquè la visió de cada país sobre els seus interessos econòmics o geopolítics és diferent. Els països bàltics i Polònia defensen l'adhesió d'Ucraïna, però, i els veïns d'aquesta? Hi ha dificultats pel que fa a la situació política de Bielorrússia i la posició estratègica de Moldàvia. I si Turquia entra a la UE, què passa amb Armènia, Geòrgia i els altres països del Caucas?

La UE finança i ajuda a construir l'economia dels països veïns.

D'altra banda, malgrat complir les condicions, Liechtenstein, Noruega i Suïssa no són membres de la Unió Europea perquè l'opinió pública d'aquests països no hi està a favor.

A diferents països de la UE, l'opinió pública està més o menys dividida pel que fa a la qüestió de les fronteres definitives. Si s'apliquen només criteris geogràfics i no es prenen en compte els valors democràtics, la UE podria acabar —com el Consell d'Europa, que no és un òrgan de la UE— amb 47 Estats membres, inclosa Rússia. Però l'adhesió de Rússia crearia uns desequilibris, tant polítics com geogràfics, inacceptables a la Unió Europea.

El criteri sensible és que qualsevol país europeu pot sol·licitar l'adhesió a la UE sempre que n'incorpori tota la legislació i estigui preparat per adoptar l'euro. La integració europea és un procés continu des de 1950, i cada intent de fixar definitivament les fronteres de la UE va contra aquest procés.

b. Política de veïnatge

Les ampliacions de 2004 i 2007 van portar les fronteres de la Unió Europea més cap a l'est i al sud, plantejant la qüestió de les relacions de la UE amb els seus nous veïns. L'estabilitat i la seguretat són un problema en les regions a l'altra banda d'aquestes fronteres, i la Unió Europea volia evitar que apareguessin noves línies divisòries amb aquestes regions. Entre altres coses, calia contrarestar les noves amenaces a la seguretat, com ara la immigració il·legal, la interrupció del subministrament d'energia, la degradació del medi ambient, la delinqüència organitzada transfronterera i el terrorisme. La UE va establir aleshores la nova Política Europea de Veïnatge (PEV) per regular les relacions amb els seus veïns de l'est (Armènia, Azerbaidjan, Bielorrússia, Geòrgia, Moldàvia i Ucraïna) i del sud (Algèria, Egipte, Israel, Jordània, Líban, Líbia, Marroc, el territori ocupat de Palestina, Síria i Tunísia).

Gairebé tots aquests països tenen amb la UE acords d'associació i cooperació, o d'associació, en els quals es comprometen a assumir els valors comuns (com ara la democràcia, els drets humans i l'Estat de dret) i a avançar cap a l'economia de mercat, el desenvolupament sostenible i la reducció de la pobresa. La UE, per part seva, ofereix assistència financera, tècnica i macroeconòmica, facilitat per obtenir visats i diverses mesures d'ajuda al desenvolupament d'aquests països.

Des de 1995, els països del sud del Mediterrani estan vinculats a la Unió Europea mitjançant els llaços polítics, econòmics i diplomàtics coneguts primer com a "Procés de Barcelona" i anomenats després "Associació Euromediterrània". A la cimera de París, celebrada el juliol de 2008, l'Associació es va renovar com a Unió per la Mediterrània, aplegant els 27 Estats membres de la UE i setze països associats del sud del Mediterrani i l'Orient Mitjà.

L'assistència financera de la UE a tots dos grups de països es gestiona a través de l'Instrument Europeu de Veïnatge i Associació, que compta amb un pressupost aproximat de 12.000 milions d'euros per al període 2007-2013.

Com funciona la UE?

[4]

- Els caps d'Estat o de govern es reuneixen al que s'anomena Consell Europeu per establir les directrius polítiques generals i adoptar decisions sobre temes importants.
- El Consell, composat dels ministres dels Estats membres, es reuneix sovint per prendre decisions i adoptar la legislació de la UE.
- El Parlament Europeu representa el poble i comparteix el poder legislatiu i pressupostari amb el Consell.
- La Comissió Europea representa l'interès comú de la UE i n'és el principal òrgan executiu. Proposa la legislació i garanteix que les polítiques de la UE s'apliquin correctament.

I. LES INSTITUCIONS QUE PRENEN LES DECISIONS

La Unió Europea és més que una confederació de països, però no és un Estat federal. En realitat, és una estructura que no coincideix amb cap de les categories jurídiques tradicionals. És històricament única i el seu sistema de presa de decisions ha estat en constant evolució des de fa gairebé seixanta anys.

Els tractats constitueixen el que es coneix com a Dret primari i d'ells procedeix el Dret derivat, que té una incidència directa en la vida quotidiana dels ciutadans europeus. El Dret derivat el constitueixen sobretot els reglaments, les directives i les recomanacions adoptades per les institucions de la UE.

Aquesta legislació, juntament amb les polítiques generals de la UE, és el resultat de les decisions preses pel Consell (que representa els governs nacionals), el Parlament Europeu (que representa el poble) i la Comissió Europea (òrgan independent dels governs que respon a l'interès col·lectiu europeu). Tal com s'explica més endavant, hi ha altres institucions i organismes.

a. El Consell Europeu

El Consell Europeu és la institució política al cim de la UE. Està constituit pels caps d'Estat o de govern —presidents o primers ministres— de tots els països de la UE, més el president de la Comissió Europea (vegeu més endavant). En principi, es reuneix quatre vegades l'any a Brussel·les. Té un president permanent, encarregat de coordinar la feina del Consell Europeu i garantir-ne la continuïtat. El president permanent és elegit (per majoria qualificada dels membres) per a un període de dos anys i mig, i pot ser reelegit una vegada. Des de l'1 de desembre de 2009 ocupa aquest càrrec l'antic primer ministre belga, Herman Van Rompuy.

El Consell Europeu fixa els objectius de la UE i estableix la via per assolir-los. Impulsa les principals iniciatives de la UE i adopta decisions en les qüestions conflictives sobre les quals no s'ha pogut arribar a un acord al Consell de Ministres. També s'ocupa de les qüestions internacionals més importants a través de la Política Exterior i de Seguretat Comuna (PESC), que és un mecanisme per coordinar les polítiques exteriors dels Estats membres de la UE.

b. El Consell

El Consell (conegut també com a Consell de Ministres) es composa dels ministres dels governs nacionals dels països de la UE. Cada país membre exerceix la Presidència del Consell, per rotació, durant un període de sis mesos. A cada reunió del Consell hi assisteix un ministre de cada Estat membre. El ministre que assisteix a cada reunió depèn de la matèria de l'ordre del dia: afers exteriors, agricultura, indústria, transport, medi ambient, etc.

La funció principal del Consell és aprovar la legislació de la UE, tasca que comparteix normalment amb el Parlament Europeu. El Consell i el Parlament comparteixen també la responsabilitat d'aprovar el pressupost de la UE. El Consell també conclou els acords internacionals negociats per la Comissió.

De conformitat amb el Tractat de Lisboa, les decisions del Consell es prenen per majoria simple, per majoria qualificada o per unanimitat, segons el tema de què es tracti.

En qüestions importants —com ara les de fiscalitat, introduir esmenes als tractats, aprovar una nova política comuna o acceptar l'adhesió d'un nou país—, el Consell ha de decidir per unanimitat.

En la majoria dels casos s'aplica la majoria qualificada. Això vol dir que s'adopta una decisió del Consell si hi ha un nombre mínim de vots a favor. El nombre de vots de què disposa cada país de la UE es pondera en funció de la seva població.

Fins a l'1 de novembre de 2014, i suposant que la UE tingui encara 27 Estats membres, una decisió s'adopta si:

- compta al menys 255 dels 347 vots (el 73,91%) a favor
- l'aprova la majoria dels Estats membres, és a dir, almenys 14
- els Estats membres que estan a favor representen com a mínim un 62% de la població de la UE.

Una Europa més democràtica: gràcies al Tractat de Lisboa, els ciutadans europeus poden ara proposar noves lleis.

Segons el Tractat de Lisboa, a partir de l'1 de novembre de 2014 el sistema es simplificarà. Una decisió s'adoptarà si hi ha un 55% dels Estats membres (és a dir, al menys 15) a favor i aquests Estats representen com a mínim el 65% de la població de la UE.

c. El Parlament Europeu

El Parlament Europeu és l'òrgan electe que representa la ciutadania de la UE. Supervisa les activitats de la UE i, amb el Consell, participa en el procés legislatiu. Des de 1979, els seus diputats són directament elegits per sufragi universal cada cinc anys.

Arran de les últimes eleccions al Parlament, el juny de 2009, l'antic primer ministre polonès, Jerzy Buzek (Partit Popular Europeu) va ser elegit president del Parlament per un període de dos anys i mig.

El Parlament Europeu: allà on podeu fer que s'escolti la vostra veu.

El Parlament celebra els principals debats en reunions mensuals (sessions plenàries) a les quals assisteixen, en principi, tots els diputats. Les sessions plenàries tenen lloc normalment a Estrasburg i totes les sessions suplementàries a Brussel·les. Les tasques preparatòries es duen a terme també normalment a Brussel·les: la "Conferència de Presidents" —és a dir, els presidents dels grups polítics i el president del Parlament— estableix l'ordre del dia de les sessions plenàries, i vint comissions parlamentàries elaboren les esmenes legislatives que s'han de debatre. La Secretaria General, a Luxemburg i Brussel·les, s'encarrega de la feina administrativa quotidiana del Parlament. Cada grup polític té també la seva secretaria.

Nombre d'escons de cada país al Parlament Europeu després de les eleccions de 2009

Alemanya	99	Itàlia	72
Àustria	17	Letònia	8
Bèlgica	22	Lituània	12
Bulgària	17	Luxemburg	6
Dinamarca	13	Malta	5
Eslovàquia	13	Països Baixos	25
Eslovènia	7	Polònia	50
Espanya	50	Portugal	22
Estònia	6	Regne Unit	72
Finlàndia	13	República Txeca	22
França	72	Romania	33
Grècia	22	Suècia	18
Hongria	22	Xipre	6
Irlanda	12		
TOTAL			**736**

Nota: una decisió de conformitat amb el Protocol nº 36 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea augmentarà temporalment el nombre de diputats a 754 fins a les eleccions de 2014.

El Parlament participa en les tasques legislatives de la UE de dues maneres:

- Mitjançant la "codecisió", que és el **procediment legislatiu ordinari**, el Parlament comparteix amb el Consell la responsabilitat de legislar en tots els àmbits que requereixen la majoria qualificada al Consell. Des que va entrar en vigor el Tractat de Lisboa, aquests àmbits representen el 95% de la legislació de la UE. El Consell i el Parlament poden arribar a un acord després de la primera lectura. Si, al contrari, no hi arriben després de dues lectures, la proposta es porta davant un comitè de conciliació.
- Pel procediment de "**dictamen conforme**", el Parlament ha de ratificar els acords internacionals (negociats per la Comissió) i qualsevol nova ampliació de la UE.

Grups polítics del Parlament Europeu

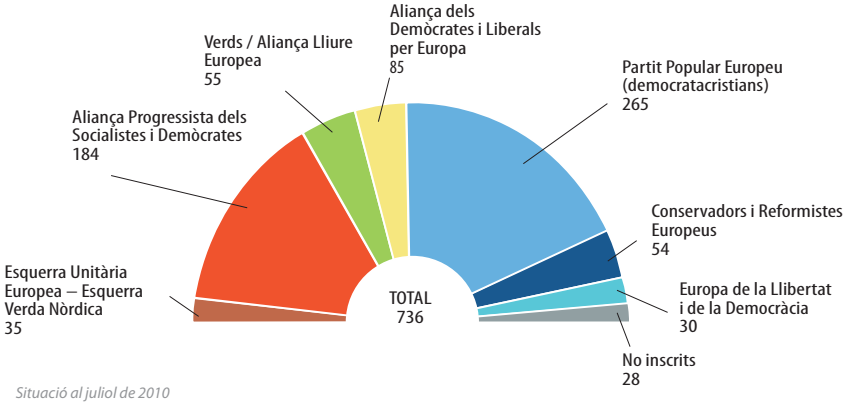

Situació al juliol de 2010

El Parlament també comparteix amb el Consell la responsabilitat d'aprovar el pressupost de la UE (proposat per la Comissió Europea). El Parlament pot rebutjar els pressupostos i, de fet, ho ha fet en diverses ocasions. Quan això passa, cal reiniciar el procediment pressupostari. Utilitzant els seus poders pressupostaris el Parlament influeix considerablement en les polítiques de la UE.

A més de tot això, el Parlament Europeu exerceix el control democràtic de la Unió i, en particular, de la Comissió Europea. Cada cinc anys, quan s'ha de nomenar una nova Comissió, el Parlament Europeu novament electe pot aprovar o rebutjar, per majoria simple, el nomenament del president de la Comissió pel Consell Europeu. Aquest vot reflecteix clarament els resultats de les eleccions. El Parlament també escolta a cada comissari proposat abans de votar l'aprovació de la Comissió en conjunt.

En qualsevol moment, el Parlament pot destituir la Comissió per mitjà d'una moció de censura, que requereix una majoria de dos terços. També supervisa la gestió diària de les polítiques de la UE, plantejant preguntes orals i escrites a la Comissió i al Consell.

d. La Comissió Europea

La Comissió és una institució fonamental de la UE. Només ella té el dret d'elaborar les propostes legislatives de la UE, que transmet al Consell i al Parlament per al debat i l'adopció.

Els seus membres són nomenats per cinc anys, per acord dels Estats membres subjecte a l'aprovació del Parlament Europeu (com s'ha dit abans). La Comissió és responsable davant el Parlament i està obligada a presentar la seva dimissió col·lectiva quan el Parlament aprova una moció de censura contra ella.

Hi ha un membre de la Comissió, o comissari, de cada Estat membre, inclosos el president i l' alt representant d'Afers Exteriors i Política de Seguretat, que és un dels vicepresidents de la Comissió.

El 9 de febrer de 2010 el Parlament Europeu va aprovar el nomenament de la Comissió actual. Es va tornar a nomenar president de la Comissió l'antic primer ministre de Portugal, José Manuel Barroso, per un segon període de cinc anys.

La Comissió gaudeix d'un grau substancial d'independència en l'exercici dels seus poders. La seva funció és representar l'interès comú, per la qual cosa no ha d'acatar ordres del govern de cap Estat membre. Com a guardiana dels Tractats, ha de vetllar per l'aplicació efectiva als Estats membres dels reglaments i de les directives aprovades pel Consell i el Parlament. Si no és així, la Comissió pot recórrer al Tribunal de Justícia per obligar la part infractora a complir la legislació de la UE.

Com a òrgan executiu de la UE, la Comissió duu a terme les decisions adoptades pel Consell en àmbits com ara la Política Agrícola Comuna. Té amplis poders per gestionar les polítiques comunes de la UE, com ara recerca i tecnologia, ajudes als països i territoris d'ultramar i desenvolupament regional. També s'encarrega de la gestió del pressupost per a aquestes polítiques.

Els comissaris estan assistits per una administració, composta de 43 departaments i serveis, repartits principalment entre Brussel·les i Luxemburg. També hi ha diverses agències que realitzen tasques específiques per a la Comissió, moltes de les quals es troben a d'altres ciutats europees.

e. El Tribunal de Justícia

El Tribunal de Justícia de la Unió Europea, amb seu a Luxemburg, està compost per un jutge de cada Estat membre, tots ells assistits per vuit advocats generals, nomenats de comú acord pels governs dels Estats membres per un període renovable de sis anys. La seva independència està garantida. La funció del Tribunal és assegurar el respecte del Dret de la UE i la interpretació i aplicació correctes dels Tractats.

f. El Banc Central Europeu

El Banc Central Europeu (BCE), amb seu a Frankfurt, és responsable de la gestió de l'euro i la política monetària de la UE (vegeu el capítol 7, "L'euro"). La seva tasca principal és mantenir l'estabilitat dels preus a l'eurozona. Arran del Tractat de Lisboa, el Banc Central Europeu passa a estar entre les institucions de la UE.

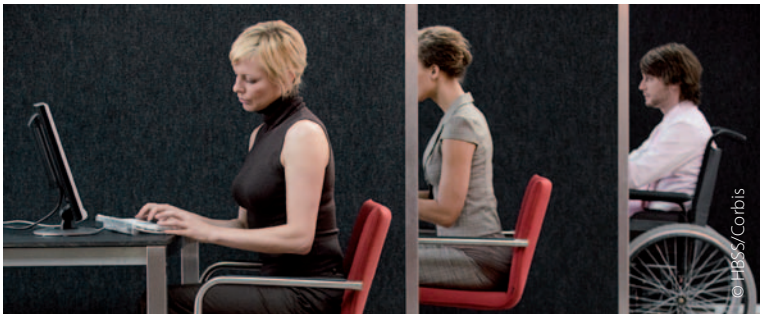

El Tribunal de Justícia garanteix que la legislació europea sigui plenament respectada: ha confirmat, per exemple, que està prohibit discriminar els treballadors amb discapacitats.

g. El Tribunal de Comptes

El Tribunal de Comptes Europeu, amb seu a Luxemburg, es va crear l'any 1975. Està composat per un membre de cada país de la UE, designat cada sis anys per acord dels Estats membres, prèvia consulta al Parlament Europeu. Comprova la legalitat i la regularitat dels ingressos i les despeses de la UE, així com la correcta gestió financera del pressupost comunitari.

II. ALTRES ÒRGANS

a. El Comitè Econòmic i Social Europeu

Quan han de prendre decisions en una sèrie d'àmbits, el Consell i la Comissió consulten el Comitè Econòmic i Social Europeu (CESE), els membres del qual representen els diferents grups d'interès econòmic i social que formen col·lectivament la "societat civil organitzada" i són nomenats pel Consell per un període de cinc anys.

b. El Comitè de les Regions

El Comitè de les Regions està composat per representants dels governs regionals i locals, nomenats pel Consell a proposta dels Estats membres per un període de cinc anys. El Consell i la Comissió l'han de consultar en els temes que tinguin rellevància per a les regions, i també pot emetre dictàmens per iniciativa pròpia.

c. El Banc Europeu d'Inversions

El Banc Europeu d'Inversions (BEI), amb seu a Luxemburg, ofereix crèdits i avals per al desenvolupament de les regions més endarrerides de la UE i per ajudar les empreses a ser més competitives.

Què fa la UE?

[5]

- La Unió Europea actua en molt diversos àmbits en els quals la seva intervenció és beneficiosa per als Estats membres:
  - polítiques d'innovació, que aporten les tecnologies més avançades en àmbits com ara la protecció del medi ambient, la recerca i el desenvolupament (R+D) i l'energia
  - polítiques de solidaritat (també conegudes com a polítiques de cohesió) en l'àmbit social, agrícola i regional.
- La Unió finança aquestes polítiques a través d'un pressupost anual que permet complementar i afegir un valor a les mesures preses pels Estats membres. El pressupost de la UE representa una petita part de la riquesa col·lectiva dels Estats membres: un màxim de l'1,23% de la renda nacional bruta combinada.

I. POLÍTIQUES D'INNOVACIÓ

Les activitats de la Unió Europea tenen uns efectes en la vida diària de la seva ciutadania perquè responen a reptes reals de la societat: protecció del medi ambient, sanitat, innovació tecnològica, energia, etc.

a. Medi ambient i desenvolupament sostenible

La UE té l'objectiu de prevenir el canvi climàtic reduint dràsticament les emissions de gasos d'efecte hivernacle. El desembre de 2008, el Consell Europeu va acordar que, d'aquí a 2020, la UE reduiria les seves emissions com a mínim un 20% respecte de 1990, augmentaria un 20% la proporció d'energies renovables al mercat i abaixaria també un 20% el consum general d'energia. Va acordar també que el 10% del combustible utilitzat per al transport provindria de biocombustibles, electricitat o hidrogen.

A la cimera de Copenhaguen del 19 de desembre de 2009, la UE va intentar convèncer a d'altres potències que adoptessin els mateixos objectius, però només ho va assolir en part. Tothom va estar d'acord en limitar l'escalfament del planeta a una mitjana de 2 ºC per sobre dels nivells preindustrials, però fins ara no hi ha cap garantia d'un compromís col·lectiu per assolir aquest objectiu. Tanmateix, la Unió Europea va assegurar l'acord que els països desenvolupats destinarien 20.000 milions d'euros a finançar l'actuació dels països en desenvolupament davant el canvi climàtic.

La UE és al capdavant de la lluita contra el canvi climàtic i encoratja un desenvolupament sostenible.

La UE també està afrontant molts d'altres problemes de medi ambient, com ara el soroll, els residus, la protecció dels hàbitats naturals, els gasos d'escapament, els productes químics, els accidents industrials i la netedat de les aigües de bany. També està plantejant un criteri col·lectiu per prevenir catàstrofes naturals o humanes com ara els vessaments de petroli o els incendis forestals.

La Unió Europea millora constantment la seva legislació de protecció de la salut pública. Per exemple, s'ha replantejat la legislació en matèria de substàncies químiques i s'han reemplaçat les primeres normes —que es van redactar de manera poc sistemàtica— per un únic sistema denominat REACH, sigles angleses de "registre, avaluació i autorització de substàncies químiques". Aquest sistema utilitza una base de dades central gestionada des de 2008 per l'Agència Europea de Substàncies i Preparats Químics, amb seu a Hèlsinki. L'objectiu és evitar la contaminació de l'aire, l'aigua, el sòl o els edificis, preservar la biodiversitat i millorar la salut i la seguretat dels ciutadans de la UE alhora que es manté la competitivitat de la indústria europea.

b. Innovació tecnològica

Convençuts que la prosperitat futura d'Europa residia en la capacitat de mantenir la primacia mundial en tecnologia, els fundadors de la Comunitat es van adonar des del principi dels avantatges que tenia el fet de fer recerca en comú. Així doncs, l'any 1958, juntament amb la CEE, es va posar en marxa la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (Euratom), dedicada a l'explotació en comú de l'energia atòmica per a ús civil, amb ajuda del Centre de Recerca Conjunta, que consisteix en nou instituts distribuits en quatre seus: Ispra (Itàlia), Karlsruhe (Alemanya), Petten (Països Baixos) i Geel (Bèlgica).

Però amb l'acceleració de la cursa per la innovació, la recerca europea s'havia de diversificar, eliminar les barreres entre els programes de recerca nacionals, aplegar tants científics com fos possible i ajudar-los a trobar aplicacions industrials per als seus descobriments.

La recerca conjunta de la UE està dissenyada per completar els programes de recerca nacionals. Se centra en projectes en els quals col·laboren una sèrie de laboratoris de diferents països de la UE. També s'afavoreix la recerca bàsica en camps com ara la fusió termonuclear controlada, una font d'energia potencialment inesgotable per al segle XXI. A més, es fomenta la recerca i el desenvolupament tecnològic en indústries clau, com ara l'electrònica o la informàtica, que s'enfronten a una forta competència de més enllà de les fronteres europees.

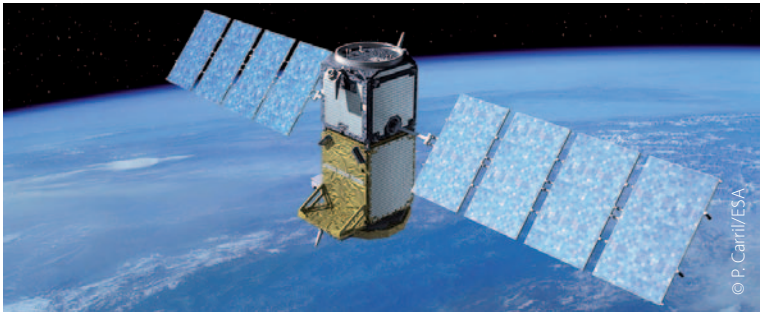

La UE promou la innovació i la investigació, com en el cas de «Galileu», el sistema mundial de navegació per satèl·lit creat a Europa.

L'objectiu de la UE és destinar el 3% del PIB a la recerca. El principal vehicle de finançament de la recerca de la UE són els programes marc. El setè programa marc de recerca i desenvolupament tecnològic cobreix el període 2007-2013. La majoria del pressupost de més de 50.000 milions d'euros es dedica a àrees com ara la salut, l'alimentació i l'agricultura, les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), les nanociències, l'energia, el medi ambient, el transport, la seguretat i les ciències socioeconòmiques i espacials. D'altres programes promouen la cooperació internacional en projectes de recerca avantguardistes i donen suport als investigadors i al desenvolupament de les seves carreres.

c. Energia

Els combustibles fòssils —petroli, gas natural i carbó— representen un 80% del consum d'energia de la UE. Una gran i creixent proporció d'aquests combustibles s'importa de fora de la UE. Actualment, un 50% del gas i del petroli és importat, i aquesta dependència pot augmentar fins al 70% l'any 2030, fent la UE més vulnerable a les interrupcions de subministrament o als augments de preus arran de crisis internacionals. Una altra raó per reduir el consum de combustibles fòssils és la d'invertir el procés d'escalfament del planeta.

De cara al futur cal fer diversos passos, com ara estalviar energia fent-ne un ús més intel·ligent, desenvolupar fonts d'energia alternatives (concretament fonts d'energia renovables a Europa) i augmentar la cooperació internacional. La R+D europea apunta a les energies solar, eòlica, de la biomassa i nuclear. També hi ha projectes pilot per desenvolupar la captura i emmagatzematge de CO_2 i per assolir la viabilitat econòmica dels vehicles de piles de combustible d'hidrogen. La UE ha invertit també 1.600 milions de euros al projecte "cel net" per reduir la contaminació causada pels avions.

II. POLÍTIQUES DE SOLIDARITAT

Per garantir que el mercat únic (vegeu el capítol 6) funcioni correctament, s'han de corregir els desequilibris. Aquesta és la finalitat de les "polítiques de solidaritat" de la UE, que per això han d'ajudar les regions més endarrerides i els sectors amb dificultats de l'economia. La Unió també ajuda a reestructurar les indústries que han estat perjudicades pel ràpid augment de la competència internacional.

a. Ajuda regional

La política regional de la UE es basa en la utilització de fons per fomentar el desenvolupament de les regions més endarrerides, la reconversió de zones industrials en declivi, l'assistència als aturats de llarga durada, la inserció professional dels joves, la modernització de les estructures agrícoles i l'ajuda a les zones rurals menys afavorides.

Els fons destinats a ajuda regional en el període 2007-2013 tenen tres objectius:

- **Convergència.** L'objectiu en aquest cas és ajudar les regions i els països menys desenvolupats a posar-se al nivell de la mitjana de la UE, tot millorant les condicions per al creixement i l'ocupació. Això s'aconsegueix invertint en capital humà i físic, innovació, societat del coneixement, adaptació al canvi, medi ambient i eficàcia administrativa.

- **Competitivitat regional i ocupació.** L'objectiu és incrementar la competitivitat, els nivells d'ocupació i l'atractiu de les regions que no són les menys desenvolupades. Per aconseguir-ho, cal anticipar-se als canvis econòmics i socials i promoure la innovació, l'emprenedoria, la protecció del medi ambient, l'accessibilitat, l'adaptabilitat i el desenvolupament dels mercats laborals inclusius.

- **Cooperació territorial europea.** L'objectiu és augmentar la cooperació interregional, transnacional i transfronterera i ajudar les autoritats veïnes a trobar solucions conjuntes als problemes compartits en sectors com ara el desenvolupament costaner, rural i urbà. Per exemple, els països i les administracions regionals al llarg del Danubi o a la vora del mar Bàltic comparteixen estratègies comunes de desenvolupament sostenible.

Aquests objectius es financen amb fons específics de la UE, coneguts com a "Fons Estructurals", que completen o estimulen la inversió privada o la de les administracions nacionals i regionals.

- El **Fons Europeu de Desenvolupament Regional** (FEDER) ofereix finançament a projectes de desenvolupament regional i impulsa l'economia de les regions endarrerides, incloent-hi el nou desenvolupament de les zones industrials en declivi.

- El **Fons Social Europeu** (FSE) finança la formació professional i ajuda els aturats a trobar ocupació.

A més dels Fons Estructurals hi ha el Fons de Cohesió, que finança infraestructures de transport o projectes de protecció del medi ambient en aquells països de la UE amb un PIB per càpita inferior al 90% de la mitjana de la UE.

b. La Política Agrícola Comuna (PAC) i la Política Pesquera Comuna (PPC)

El Tractat de Roma, de 1957, establia per a la PAC uns objectius que s'han assolit àmpliament: garantir un nivell de vida just per a la població agrícola, estabilitzar els mercats, assegurar uns preus raonables per als consumidors i modernitzar les estructures agrícoles. A més, avui dia els consumidors tenen garantit el proveïment i gaudeixen d'uns preus estables dels productes agrícoles, ben protegits de les fluctuacions del mercat mundial. La PAC es finança amb el Fons Europeu de Garantia Agrícola (FEAGA) i el Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER).

Però la PAC ha estat víctima del seu mateix èxit. La producció ha crescut molt més ràpid que el consum i per això el pressupost de la UE ha de suportar una enorme càrrega. Per solucionar aquest problema, la política agrícola s'ha hagut de redefinir. La reforma està començant a donar resultats: la producció s'ha refrenat.

L'agricultura ha d'oferir productes sans i de bona qualitat.

El nou paper del món agrari és garantir una certa activitat econòmica en cada territori i protegir la diversitat dels paisatges rurals d'Europa. Aquesta diversitat i el reconeixement dels valors de la "forma de vida rural" —la relació harmoniosa entre l'home i la terra— són ingredients importants de la identitat d'Europa. A més, l'agricultura europea ha de tenir un important paper en la lluita contra el canvi climàtic, la protecció de la flora i la fauna i el subministrament d'aliments.

La Comissió Europea representa la UE en les negociacions internacionals de l'Organització Mundial del Comerç (OMC). La UE vol que l'OMC promogui més la qualitat dels aliments, el principi de precaució i el benestar animal.

La Comissió Europea vol que, des de 2013, la PAC atorgui prioritat a assolir una agricultura europea sostenible, protegir suficientment els agricultors de la volatilitat dels mercats, conservar la biodiversitat i protegir els productes locals i regionals.

La UE també ha començat a reformar la política pesquera, amb l'objectiu principal de preservar les poblacions de peixos (com ara l'amenaçada tonyina vermella) i reduir l'excés de capacitat de les flotes pesqueres oferint ajuda financera als que volen abandonar l'activitat pesquera.

c. La dimensió social

L'objectiu de la política social de la UE és corregir els desequilibris més flagrants de la societat europea. L'any 1961 es va crear el Fons Social Europeu (FSE) per fomentar l'ocupació i la mobilitat professional i geogràfica dels treballadors.

L'ajuda financera no és l'únic instrument a través del qual la UE intenta millorar les condicions socials a Europa. Amb les ajudes no n'hi hauria prou per solucionar les situacions originades per la recessió econòmica o pel retard de desenvolupament de determinades regions. Els efectes dinàmics del creixement han de fomentar, per davant de tot, el progrés social. I això té una relació directa amb la legislació, que garanteix un conjunt sòlid de drets mínims. Alguns d'aquests drets estan inclosos als Tractats, per exemple, el dret d'igualtat de salari per a homes i dones que facin el mateix treball. D'altres s'estableixen en directives sobre la protecció dels treballadors (higiene i seguretat en el treball) i les normes essencials de seguretat.

La Carta dels Drets Socials Fonamentals dels Treballadors, que es va integrar en el cos del Tractat l'any 1997, estableix els drets de tots els treballadors a la UE: lliure circulació, remuneració justa, millora de les condicions de treball, protecció social, dret d'associació i negociació col·lectiva, dret a la formació professional, igualtat de tracte a homes i dones, dret a la informació, consulta i participació dels treballadors, protecció de la salut i de la seguretat en el treball i protecció dels infants i de les persones grans i discapacitades.

III. PAGAR PER A EUROPA: EL PRESSUPOST DE LA UE

Per finançar les seves polítiques, la Unió Europea té un pressupost anual que, l'any 2010, va ser de més de 140.000 milions d'euros. Aquest pressupost es finança amb els que s'anomenen "recursos propis" de la UE, que no poden superar una quantitat equivalent a l'1,23% de la RNB global dels Estats membres.

Aquests recursos s'obtenen principalment:

- dels drets de duana sobre els productes importats a la UE, incloent-hi les exaccions agrícoles
- d'un percentatge de l'impost sobre el valor afegit (IVA) que s'aplica als béns i serveis arreu de la UE
- de contribucions dels Estats membres segons la seva riquesa.

Cada pressupost anual forma part d'un cicle pressupostari de set anys que es coneix com a "perspectiva financera". Les perspectives financeres les dissenya la Comissió Europea, els Estats membres les han d'aprovar per unanimitat i s'han de negociar i acordar amb el Parlament Europeu. La propera perspectiva financera correspondrà al període 2013-2020.

El desglossament de la despesa es pot il·lustrar amb el pressupost de 2010:

- Competitivitat i cohesió: 64.000 milions d'euros, inclosos els Fons Estructurals, el Fons de Cohesió, els programes de recerca i les xarxes transeuropees de transport i energia.
- Gestió de recursos naturals: 60.000 milions d'euros, principalment per a agricultura i desenvolupament rural.
- Ciutadania, llibertat, seguretat i justícia (vegeu el capítol 10): 1.600 milions d'euros.
- La UE a l'escena mundial (ajuda, comerç, etc.): 8.000 milions d'euros.
- Despeses administratives: 8.000 milions d'euros.

QUI FA QUÈ? DISTRIBUCIÓ DE LES RESPONSABILITATS ENTRE LA UE I ELS ESTATS MEMBRES

La Unió Europea és plenament responsable de:

- Unió duanera
- Normes de competència dins el mercat únic
- Política monetària per als països de la zona de l'euro
- Conservació dels recursos biològics marins a través de la Política Pesquera Comuna
- Política comercial
- Celebració d'acords internacionals previstos a la legislació de la UE

La Unió Europea i els Estats membres comparteixen la responsabilitat de:

- Mercat únic
- Aspectes de la política social definits al Tractat de Lisboa
- Cohesió econòmica i social
- Agricultura i pesca, tret de la conservació dels recursos biològics marins
- Medi ambient
- Protecció dels consumidors
- Transport
- Xarxes transeuropees
- Energia
- Creació d'un espai de llibertat, seguretat i justícia
- Aspectes de la seguretat comuna relacionats amb la salut pública, definits al Tractat de Lisboa
- Recerca, desenvolupament tecnològic i espai
- Cooperació al desenvolupament i ajuda humanitària

Els Estats membres són responsables, i la UE pot fer funcions de suport o coordinació, de:

- Protecció i millora de la salut humana
- Indústria
- Cultura
- Turisme
- Educació, formació professional, joventut i esport
- Protecció civil
- Cooperació administrativa

El mercat únic

[6]

- El mercat únic és una de les fites més importants de la Unió Europea. Les restriccions entre els Estats membres en matèria de comerç i lliure competència s'han anat eliminant de manera gradual, amb el resultat que el nivell de vida s'ha incrementat.
- El mercat únic encara no ha esdevingut una àrea econòmica única. Alguns sectors (com ara els serveis d'interès general) continuen depenent de les lleis nacionals. La lliure prestació de serveis és profitosa i estimula l'activitat econòmica.
- Arran de la crisi financera de 2008-2009, la UE ha fet més estricta la seva legislació financera.
- El mercat únic té al darrere una sèrie de polítiques (transport, competència, etc.) que la UE ha anat posant en marxa al llarg dels anys i que ajuden a garantir que la liberalització del mercat beneficiï el màxim d'empreses i consumidors.

I. ACONSEGUIR L'OBJECTIU DE 1993

a. Els límits del mercat comú

El Tractat de 1957 pel qual s'estableix la Comunitat Econòmica Europea (CEE) va fer possible eliminar les duanes entre els Estats membres i establir un aranzel duaner comú que s'aplicaria als béns de països de fora la CEE. Aquest objectiu es va assolir l'1 de juliol de 1968.

Ara bé, els aranzels duaners només són un aspecte del proteccionisme. En els anys setanta, d'altres barreres al comerç van impedir que s'aconseguís per complet el mercat comú. Normes tècniques, de salut i de seguretat, reglamentacions nacionals relatives a l'exercici de certes professions i controls de canvi restringien tot plegat la lliure circulació de persones, de béns i de capitals.

b. L'objectiu de 1993

El juny de 1985, la Comissió, presidida aleshores per Jacques Delors, va publicar un llibre blanc per eliminar en un període de set anys totes les barreres físiques, tècniques i fiscals per a la lliure circulació dins la CEE. L'objectiu era estimular l'expansió comercial i industrial dins el mercat únic, una gran àrea econòmica unificada equivalent a la del mercat americà.

Les negociacions entre els governs dels Estats membres van portar cap a un nou tractat, l'Acta Única Europea, que va entrar en vigor el juliol de 1987. Entre les seves disposicions s'hi troben:

- Ampliar els poders de la CEE en algunes àrees (política social, recerca i medi ambient)
- Establir el mercat únic abans del final de 1992
- Fer que sigui més habitual el vot per majoria qualificada al Consell de Ministres per facilitar la presa de decisions sobre el mercat únic.

II. LA REALITZACIÓ DEL MERCAT ÚNIC

a. Barreres físiques

S'han eliminat tots els controls fronterers dins la UE per a les mercaderies, i tampoc no es fan controls duaners a les persones, però la policia encara fa comprovacions aleatòries com a part de la lluita contra la delinqüència i les drogues.

El juny de 1985, cinc dels aleshores deu Estats membres van signar l'acord de Schengen, segons el qual les policies nacionals es comprometien a col·laborar i s'establia una política comú d'asil i visats. Això va fer possible eliminar per complet el control de les persones a les fronteres entre els països signataris de l'acord (vegeu el capítol 10, "Una Europa de llibertat, seguretat i justícia"). Avui dia, l'espai Schengen inclou 25 països europeus, tres dels quals (Islàndia, Noruega i Suïssa) no són membres de la Unió Europea.

b. Barreres tècniques

Per a la majoria de productes, els països de la UE han adoptat el principi de reconeixement mutu de la legislació nacional. Des de la famosa sentència de 1979 del Tribunal de Justícia Europeu sobre el "cassis de Dijon", qualsevol producte que es produeixi i es vengui legalment en un Estat membre s'ha de poder vendre al mercat de tots els altres.

Pel que fa als serveis, els països de la UE reconeixen mútuament o coordinen les normes nacionals en relació amb l'accés o la pràctica de determinades professions com ara dret, medicina, turisme, banca o assegurances. No obstant això, la lliure circulació de persones està lluny d'haver-se assolit. Malgrat la directiva de 2005 sobre el reconeixement de les qualificacions professionals, les persones que volen residir o exercir determinades professions en un altre país de la UE encara s'enfronten a molts obstacles. Tanmateix, els professionals qualificats (tant advocats o metges com paletes o lampistes) cada vegada tenen més fàcil exercir la seva professió en qualsevol lloc de la Unió Europea.

La Comissió Europea ha adoptat iniciatives per afavorir la mobilitat dels treballadors i, en concret, per garantir que els títols o les qualificacions professionals obtinguts en un país de la UE es reconeguin en tots els altres.

c. Barreres fiscals

Les barreres fiscals s'han reduït gràcies a l'harmonització parcial de l'IVA als diferents països de la UE. A més, el juliol de 2005 va entrar en vigor un acord entre els Estats membres i alguns altres països (incloent-hi Suïssa) sobre la taxació dels ingressos d'inversió.

d. Contractes públics

Independentment de l'entitat adjudicatària, els contractes públics ara estan oberts a participants d'arreu de la UE, i això és el resultat de les directives en matèria de serveis, subministraments i obres que s'han aplicat en molts sectors, incloent-hi l'aigua, l'energia i les telecomunicacions.

Obrint a la competència el mercat de les telecomunicacions, la UE ha assolit grans reduccions de costs.

El mercat únic beneficia tots els consumidors. Per exemple, l'obertura dels mercats nacionals de serveis ha fet baixar els preus de les trucades nacionals de telèfon respecte als de fa deu anys. Amb l'ajuda de la nova tecnologia, cada vegada es fa servir més Internet per trucar per telèfon. La pressió competitiva també ha reduït significativament les tarifes aèries a Europa.

III. TASQUES EN CURS DE REALITZACIÓ

a. Serveis financers

L'any 2008, arran de la crisi de les hipoteques d'alt risc als Estats Units, una crisi financera general va sacsejar els sistemes bancaris i les economies mundials i el 2009 va sumir la Unió Europea en la recessió. A iniciativa de la UE, el G-20 es va reunir a Londres el 2 d'abril de 2009. Els seus membres es van comprometre a reformar el sistema financer de manera que fos més transparent i responsable. Unes autoritats de control a escala europea tindran la responsabilitat de supervisar els fons de cobertura, donar més protecció als dipòsits bancaris, limitar els beneficis comercials i actuar més eficaçment per prevenir i gestionar les crisis.

b. Pirateria i falsificació

Es necessita protecció per evitar la pirateria i la falsificació de productes de la UE. La Comissió Europea estima que aquests delictes costen a la UE milers de llocs de treball cada any. Per això la Comissió i els governs nacionals estan treballant per ampliar la protecció de les patents i dels drets d'autor.

IV. POLÍTIQUES QUE HI HA DARRERE EL MERCAT ÚNIC

a. Transport

La UE s'ha plantejat l'objectiu d'aconseguir la llibertat d'oferir serveis de transport terrestre, sobretot pel que fa al lliure accés al mercat del transport internacional i l'admissió de les empreses de transport de qualsevol país per operar en el mercat dels altres. La UE està treballant també per garantir la competència justa en el sector del transport per carretera, en concret harmonitzant les qualificacions dels treballadors i l'accés al mercat, la llibertat per establir una empresa i oferir serveis, els temps de conducció i la seguretat a la carretera.

El transport aeri a Europa estava dominat per les companyies de bandera i els aeroports de titularitat estatal. El mercat únic ha canviat tot això. Ara totes les companyies aèries de la UE poden operar vols de qualsevol ruta dins la UE i establir les tarifes que estimin oportunes. Com a conseqüència, s'han obert moltes rutes i els preus han baixat radicalment, i d'això se n'han beneficiat els passatgers, les companyies, els aeroports i els treballadors.

Las noves normes de la UE sobre la governança econòmica i financera han ajudat a netejar i reforçar el sector bancari.

Els viatgers s'estan beneficiant també de la competència creixent entre les companyies ferroviàries. Per exemple, des de 2010, a les estacions de les línies d'alta velocitat de França i Itàlia paren tant els trens francesos com els italians.

El transport marítim —bé amb companyies europees o amb vaixells amb bandera de països no europeus— està subjecte a les normes de competència de la UE, que s'han fet per combatre les pràctiques injustes de fixació de preus (banderes de conveniència) i també per respondre a les dificultats serioses a què s'enfronta la indústria naviliera europea.

Des del començament del segle XXI, la Unió Europea finança projectes ambiciosos de noves tecnologies, com ara el sistema de navegació per satèl·lit Galileo, el Sistema de Gestió del Tràfic Ferroviari Europeu i el programa SESAR de modernització dels sistemes de navegació aèria. Les normes de seguretat del trànsit automobilístic (sobre manteniment de vehicles, transport de mercaderies perilloses i seguretat de les carreteres) s'han fet molt més severes. Els drets del passatgers també estan més protegits gràcies a la Carta dels Drets dels Passatgers Aeris i la legislació europea recent sobre els drets dels viatgers ferroviaris. L'any 2005 es va publicar per primer cop una llista de línies aèries no segures que tenen prohibit operar a la UE.

b. Competència

La política de competència de la UE és essencial per garantir que, dins el mercat únic europeu, la competència no sols és lliure sinó justa. Aquesta política l'aplica la Comissió Europea que, juntament amb el Tribunal de Justícia, en garanteix el respecte.

La raó per a aquesta política és evitar acords entre empreses, ajudes per part de les autoritats públiques o monopolis injustos que distorsionin la lliure competència al mercat únic.

Les empreses o organismes que arribin a qualsevol acord que entri a l'àmbit d'aplicació de les normes del Tractat ho han de notificar a la Comissió Europea. La Comissió pot imposar directament una multa en cas que una empresa incompleixi les normes de competència o no faci aquesta notificació, com ara el cas de Microsoft, a qui es va imposar una multa de 900 milions d'euros l'any 2008.

Si un Estat membre de la UE concedeix ajudes il·legals, o no notifica les ajudes, la Comissió pot requerir que es retornin els diners. Qualsevol fusió o adquisició que pugui fer que una companyia adquireixi una posició dominant en un sector concret s'ha de notificar també a la Comissió.

c. Protecció dels consumidors i sanitat

La legislació de la UE en aquest àmbit apunta a donar als consumidors el mateix grau de protecció econòmica i sanitària independentment del país on viuen, viatgen o compren. La necessitat d'una protecció a escala de la UE es va fer palesa a finals dels anys noranta, quan van aparèixer problemes de seguretat alimentària com ara el de les "vaques boges". Per disposar d'una base científica sòlida per a la legislació sobre seguretat alimentària, l'any 2002 es va crear l'Autoritat Europea de Seguretat Alimentària.

La política europea de protecció del consumidor és necessària també en molts d'altres àmbits, i per això hi ha nombroses directives de la UE sobre seguretat de productes cosmètics, joguines, focs artificials, etc. L'any 1993 es va crear l'Agència Europea de Medicaments a fi de tramitar les autoritzacions per comercialitzar medicines. A la UE no es pot comercialitzar cap medicament sense la seva autorització.

La Unió Europea també protegeix els consumidors de la publicitat falsa o enganyosa, els productes defectuosos i l'abús en aspectes com ara el crèdit al consum i la venda per correspondència o Internet.

L'euro

[7]

- L'euro és la moneda única de setze dels 27 Estats membres de la Unió Europea. Estònia el va adoptar l'1 de gener de 2011. Es va començar a utilitzar per a transaccions no monetàries l'any 1999 i per a tots els pagaments l'any 2002, quan es van emetre els bitllets i les monedes d'euro.
- Cadascun dels nous Estats membres de la UE espera adoptar l'euro quan compleixi els criteris necessaris. A la llarga, virtualment tots els països de la UE haurien d'adoptar-lo
- L'euro dóna avantatges considerables als consumidors a Europa. Els viatgers s'estalvien el cost i els inconvenients del canvi de moneda. Els compradors poden comparar directament els preus als diferents països. Els preus són estables gràcies al Banc Central Europeu, la tasca del qual és precisament mantenir aquesta estabilitat. A més, l'euro ha esdevingut una de les principals divises de reserva del món, juntament amb el dòlar nord-americà. Durant la crisi financera de 2008, el fet de tenir una moneda comuna va protegir els països de l'eurozona de la devaluació i dels atacs del especuladors.
- La fragilitat estructural de les economies d'alguns Estats membres exposa l'euro a atacs especulatius. Per contrarestar aquest risc, el 9 de maig de 2010 les institucions de la UE i els 27 Estats membres van decidir establir un "mecanisme d'estabilització financera" de 750.000 milions d'euros. La qüestió fonamental per al futur és la manera d'assolir més coordinació i més solidaritat econòmica entre els Estats membres, que necessiten garantir la governança de les seves finances públiques i reduir els seus dèficits pressupostaris.

I. COM ES VA CREAR L'EURO

a. El Sistema Monetari Europeu

L'any 1971, els Estats Units van decidir abolir el tipus de canvi fix entre el dòlar i el preu oficial de l'or, fet que havia garantit l'estabilitat monetària després de la Segona Guerra Mundial. Això va posar fi al sistema de tipus de canvi fixos. Els governadors dels bancs centrals dels països de la CEE van decidir limitar les fluctuacions entre les seves divises al 2,25%, creant aleshores el Sistema Monetari Europeu (SME), que va començar a operar el març de 1979.

b. De l'SME a la UEM

En el Consell Europeu de Madrid de juny de 1989, els dirigents de la UE van adoptar un pla en tres etapes per a la Unió Econòmica i Monetària. Aquest pla va acabar formant part del Tractat de Maastricht, aprovat pel Consell Europeu el desembre de 1991.

II. LA UNIÓ ECONÒMICA I MONETÀRIA (UEM)

a. Les tres etapes

La primera etapa va començar l'1 de juliol de 1990 i comportava:

- Lliure circulació de capitals dins la UE (eliminació dels controls de canvi).
- Increment dels Fons Estructurals per reduir les desigualtats entre les diferents regions d'Europa.
- Convergència econòmica, a través de la vigilància multilateral de les polítiques econòmiques dels Estats membres.

La segona etapa va començar l'1 de gener de 1994 i s'hi preveia el següent:

- Creació de l'Institut Monetari Europeu (IME) a Frankfurt. L'IME estava format pels governadors dels bancs centrals dels Estats membres de la UE.
- Independència dels bancs centrals nacionals.
- Normes per restringir els dèficits pressupostaris nacionals.

La tercera etapa va ser el naixement de l'euro. De l'1 de gener de 1999 a l'1 de gener de 2002 l'euro es va anar introduint com a moneda dels països que hi participaven: Alemanya, Àustria, Bèlgica, Espanya, Finlàndia, França, Grècia, Irlanda, Itàlia, Luxemburg, els Països Baixos i Portugal. El Banc Central Europeu (BCE) va substituir l'IME. És responsable de la política monetària, que es defineix i s'aplica en euros.

Tres països (Dinamarca, Suècia i el Regne Unit) van decidir, per raons polítiques i tècniques, no adoptar l'euro quan es va crear. Eslovènia el va adoptar el 2007, Malta i Xipre el 2008, Eslovàquia el 2009 i Estònia el 2011.

L'eurozona compta avui disset països de la UE, i cadascun dels nous Estats membres s'hi unirà quan compleixi les condicions necessàries.

b. Els criteris de convergència

Per entrar a l'eurozona, cada país de la UE ha de complir els cinc criteris de convergència següents:

- **Estabilitat de preus:** la taxa d'inflació no pot superar per més d'un 1,5% la mitjana de la taxa d'inflació dels tres Estats membres amb la inflació més baixa.
- **Tipus d'interès:** els tipus d'interès a llarg termini no poden variar més del 2% en relació amb la mitjana de tipus d'interès dels tres Estats membres amb els tipus d'interès més baixos.
- **Dèficit:** el dèficit en el pressupost nacional ha d'estar per sota del 3% del PIB.
- **Deute públic:** no ha de superar el 60% del PIB.
- **Estabilitat de tipus de canvi:** els tipus de canvi dels dos anys anteriors s'han d'haver mantingut dins els marges autoritzats de fluctuació.

c. Pacte d'Estabilitat i Creixement

El juny de 1997, el Consell Europeu d'Amsterdam va adoptar l'anomenat Pacte d'Estabilitat i Creixement. Es tractava d'un compromís permanent d'estabilitat pressupostària i es podien imposar penalitzacions a qualsevol país de l'eurozona que tingués un dèficit pressupostari superior al 3% del PIB. El Pacte després va resultar ser massa estricte i es va reformar el març de 2005.

d. L'Eurogrup

L'Eurogrup reuneix els ministres d'economia dels països de l'eurozona. L'objectiu d'aquestes reunions és coordinar les polítiques econòmiques, controlar les polítiques pressupostàries i financeres d'aquests països i representar els interessos de l'euro als fòrums monetaris internacionals.

Tallinn, la capital d'Estònia, on l'euro ha substituït la corona el gener del 2011.

El Tractat de Lisboa dóna un caràcter oficial a l'Eurogrup. El gener de 2010 es va reelegir Jean-Claude Juncker, primer ministre de Luxemburg, com a president de l'Eurogrup per un període de dos anys i mig.

e. Convergència macroeconòmica des de 2007: els efectes de la crisi financera

La crisi financera de 2008 va augmentar considerablement el deute públic a la majoria dels Estats membres. Ara bé, l'euro va protegir les economies més vulnerables del risc de devaluació, va aguantar la crisi i va fer front als atacs dels especuladors.

Alguns països molt endeutats i amb alts dèficits pressupostaris van estar en el punt de mira dels atacs l'hivern de 2009-2010. Per això, a proposta de la Comissió Europea, el maig de 2010 els Estats membres de la UE van decidir establir un "mecanisme d'estabilització financera" per a l'eurozona, que proporcionarà fins a 750.000 milions d'euros dels Estats membres i de l'FMI. Al mateix temps, els Estats membres i les institucions de la UE aplicaran disposicions del Tractat de Lisboa pensades per enfortir la governança econòmica de la UE: debat previ dels plans pressupostaris nacionals, supervisió de les economies nacionals, normes de competitivitat més estrictes i revisió de les sancions aplicables si els països incompleixen les normes financeres.

Per això, en resposta al canvi financer i econòmic mundial, la Unió Europea ha d'emprendre una acció més estricta per què els Estats membres gestionin els seus pressupostos amb responsabilitat i s'ofereixin ajuda financera mútua. És la'única manera de garantir que l'euro mantingui la seva credibilitat com a moneda única i que els Estats membres puguin afrontar junts els reptes econòmics de la globalització. Tant la Comissió com el Parlament Europeu destaquen la importància del fet de coordinar les polítiques econòmiques i socials nacionals, perquè, a la llarga, la moneda comuna d'Europa no és viable sense una governança econòmica comuna.

Coneixement i innovació

[8]

L'estratègia Europa 2020 apunta a:

- Respondre a la globalització i a la crisi econòmica recuperant la competitivitat de l'economia europea (telecomunicacions, serveis, energia i noves tecnologies ecològiques per al desenvolupament sostenible).
- Garantir:
  - creixement intel·ligent: impulsar el coneixement, la innovació, l'educació i la societat digital
  - creixement sostenible: fomentar una economia més eficient en l'ús de recursos, més ecològica i més competitiva
  - creixement integrador: fomentar una economia d'alt grau d'ocupació que reverteixi en la cohesió social i territorial.

Al principi dels anys noranta, dos grans canvis van començar a transformar l'economia i la vida quotidiana arreu del món, i doncs també a Europa. Un va ser la globalització, amb la qual les economies de tot el món esdevenien cada vegada més interdependents. L'altre, la revolució tecnològica, amb l'arribada d'Internet i les noves tecnologies de la informació i la comunicació. Més recentment, el món s'ha vist sacsejat per crisis importants com ara la crisi financera de 2007-2009, que va provocar una seriosa recessió econòmica i va augmentar l'atur a Europa.

I. EL PROCÉS DE LISBOA

a. Objectius

L'any 2000 els responsables polítics de la Unió Europea es van adonar que calia modernitzar en profunditat l'economia europea si es volia competir amb els Estats Units i les noves economies emergents com ara el Brasil, la Xina i l'Índia. Per mantenir el model social europeu, basat en l'eficàcia i la solidaritat en àmbits com ara la sanitat i les pensions, calia revitalitzar-lo. La competitivitat d'Europa s'havia de basar en el coneixement i la capacitació, no en una baixada dels sous. Algunes indústries es van traslladar a d'altres parts del món: per estar al seu lloc, Europa havia de crear ocupació en sectors d'alt valor com ara l'economia electrònica (xarxes de banda ampla de gran capacitat) i les noves tecnologies estalviadores d'energia. En resum, Europa necessitava una economia més ecològica i més basada en l'alta tecnologia.

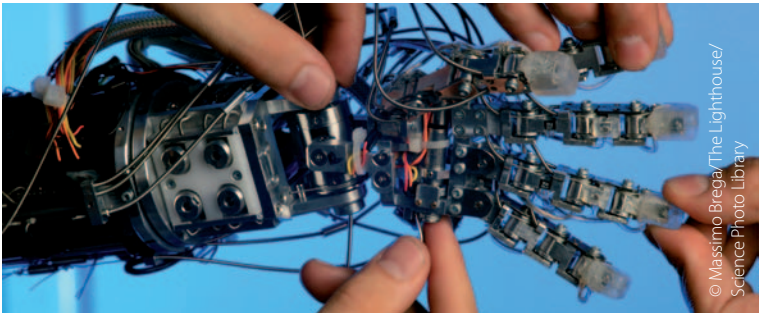

Per continuar essent competitius al món, la UE encoratja l'ús pràctic de la nova tecnologia.

b. L'estratègia

El Consell Europeu va adoptar una estratègia concreta per assolir aquest objectiu: l'"Estratègia de Lisboa", que abasta una àmplia sèrie d'àmbits, com ara la recerca científica, l'educació, la formació professional, l'accés a Internet i els negocis en línia (e-business). Inclou igualment la reforma dels sistemes de seguretat social europeus. Aquests sistemes són un dels principals actius d'Europa, que permeten a les nostres societats adaptar-se als canvis estructurals i socials sense excessives dificultats. Però s'han de modernitzar per ser sostenibles, de manera que les generacions futures puguin beneficiar- se'n.

Cada primavera, el Consell Europeu es reuneix per passar revista als avanços de l'Estratègia de Lisboa.

II. UNA MIRADA MÉS PROPERA AL CREIXEMENT I L'OCUPACIÓ

El Consell Europeu de la primavera de 2010 va reconèixer que, deu anys després, el procés de Lisboa no havia assolit del tot els seus objectius. Encara hi havia un alt grau d'atur a molts dels països de la UE i calia centrar les prioritats en el creixement i en crear ocupació. Per fer les economies més productives i augmentar la cohesió social, Europa ha d'invertir més en recerca i innovació, educació i formació. Així doncs, a iniciativa del president de la Comissió Europea, José Manuel Barroso, el Consell Europeu va adoptar una nova estratègia per als propers deu anys: l'estratègia Europa 2020.

Un dels objectius d'Europa 2000 és apropar l'ensenyament superior al món empresarial.

Dins aquesta estratègia, els 27 Estats membres de la UE:

- Donaran a la Comissió Europea un paper més important per fer anar endavant el procés, sobretot mitjançant la difusió de les "bones pràctiques" a Europa (anant més enllà de la mera acció intergovernamental coneguda com a "mètode obert de coordinació").
- Acceleraran les reformes dels mercats financers i dels sistemes de seguretat social i liberalitzaran els sectors de les telecomunicacions i l'energia.
- Milloraran els seus sistemes d'educació, faran més per ajudar els joves a trobar feina, reforçaran els lligams entre les universitats i les empreses i mantindran els programes Erasmus, Leonardo i Erasmus Mundus.
- Actuaran més ràpidament (per exemple harmonitzant els règims de fiscalitat i seguretat social) per crear un mercat únic europeu de la recerca que permeti la lliure circulació de científics, coneixement i tecnologia arreu d'Europa.
- Augmentaran la despesa en recerca i innovació fins al 3% del PIB (com ja han aprovat els Estats Units).

Què vol dir ser ciutadà europeu?

[9]

- Els ciutadans de la Unió Europea poden viatjar, viure i treballar en qualsevol lloc de la UE.
- La UE fomenta i finança programes per apropar els ciutadans, sobretot en els camps de l'educació i la cultura.
- El sentiment de pertinença a la Unió Europea només s'anirà desenvolupant de manera gradual, a mesura que la UE assoleixi resultats tangibles i expliqui més clarament el que fa per als ciutadans.
- Els ciutadans reconeixen símbols que representen la identitat europea comuna, com ara la moneda única, la bandera i l'himne de la UE.
- Comença a aparèixer una "esfera pública europea", amb partits polítics d'àmbit europeu. Cada cinc anys els ciutadans elegeixen el Parlament Europeu, i el Parlament vota el consentiment de la Comissió Europea.

La ciutadania de la Unió Europea està establerta al Tractat: "Serà ciutadà de la Unió tota persona que tingui la nacionalitat d'un Estat membre. La ciutadania de la Unió serà complementària i no substitutiva de la ciutadania nacional" (article 20, paràgraf 1, del Tractat de Funcionament de la Unió Europea). Però què significa a la pràctica ser ciutadà de la UE?

I. VIATJAR, VIURE I TREBALLAR A EUROPA

El ciutadà de la UE té dret a circular, treballar i residir en qualsevol lloc de la Unió.

Si ha finalitzat una formació universitària d'una durada d'almenys tres anys, el seu títol estarà reconegut a tots els països de la UE, que reconeixen el principi de confiança mútua en la qualitat dels sistemes d'ensenyament i de formació.

Pot treballar en sanitat, educació i d'altres serveis públics (tret de la policia, l'exèrcit, etc.) de qualsevol país de la Unió Europea. Fet i fet, hauria de ser del tot normal contractar un professor britànic perquè ensenyi anglès a Roma, o que un jove llicenciat belga pugui presentar-se a oposicions a l'administració francesa.

Abans de viatjar per la UE convé obtenir la targeta sanitària europea, emesa per les autoritats nacionals, que ajuda a cobrir les despeses mèdiques en cas de posar-se malalt en un altre país.

Els europeus són lliures de viure i treballar al país de la UE que vulguin.

II. COM PODEN EXERCIR ELS SEUS DRETS ELS CIUTADANS

Els ciutadans de la Unió Europea no són només treballadors o consumidors. Tenen drets polítics concrets. Des que va entrar en vigor el Tractat de Maastricht, tots els ciutadans de la UE, independentment de la seva nacionalitat, tenen dret de vot i poden ser candidats a les eleccions municipals de la localitat on resideixin i a les eleccions al Parlament Europeu.

Des de desembre de 2009 (quan va entrar en vigor el Tractat de Lisboa), també tenen el dret de demanar a la Comissió que tiri endavant una proposta legislativa, sempre que hi hagi un milió de persones d'un nombre significatiu de països de la UE que signin la petició.

III. DRETS FONAMENTALS

El compromís de la Unió Europea amb els drets dels ciutadans va quedar clar a Niça, el desembre de 2000, quan el Consell Europeu va proclamar solemnement la **Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea**. Aquesta Carta va ser elaborada per una Convenció integrada per parlamentaris nacionals i europeus, representants dels governs nacionals i un membre de la Comissió Europea. Dividida en sis títols —"Dignitat", "Llibertats", "Igualtat", "Solidaritat", "Ciutadania" i "Justícia"—, conté 54 articles en els quals es defineixen els valors fonamentals de la Unió Europea i els drets civils, polítics, econòmics i socials dels seus ciutadans.

Els primers articles estan consagrats a la dignitat humana, al dret a la vida, al dret a la integritat de la persona i al dret a la llibertat d'expressió i de consciència. El títol "Solidaritat" comporta una innovació en incorporar drets socials i econòmics com ara:

- el dret a la vaga
- el dret a la informació i consulta dels treballadors en l'empresa
- el dret a conciliar vida familiar i vida professional
- el dret a les prestacions de seguretat social, als serveis socials i als serveis sanitaris arreu de la Unió Europea.

La Carta promou la igualtat entre homes i dones, i instaura drets com ara la protecció de dades, la prohibició de les pràctiques eugenèsiques i de la clonació reproductora d'éssers humans, el dret a la protecció del medi ambient, els drets del menor i de la gent gran i el dret a una bona administració.

El Tractat de Lisboa, que va entrar en vigor l'1 de desembre de 2009, atorga a la Carta el mateix caràcter jurídic que els Tractats, de manera que pot constituir la base per portar un cas al Tribunal de Justícia de la UE. Tanmateix, l'aplicació de la Carta a Polònia i el Regne Unit s'especifica en un protocol, i s'aplicarà més tard a la República Txeca.

A més, l'article 6 del Tractat de Lisboa dóna una base jurídica per a què la UE signi la Convenció Europea dels Drets Humans, que per això ja no haurà de ser una mera referència als Tractats de la UE sinó que haurà de tenir validesa jurídica als Estats membres, protegint així més els drets humans.

Un dels principals drets establerts a la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea és l'equilibri entre la vida familiar i la professional.

IV. EUROPA SIGNIFICA EDUCACIÓ I CULTURA

El sentiment de pertànyer a una col·lectivitat i tenir un destí comú no es pot crear artificialment: només s'aconsegueix amb una consciència cultural compartida. Per això Europa s'ha de centrar no sols en qüestions econòmiques, sinó també en qüestions culturals, educatives i ciutadanes.

La UE no determina l'organització de l'ensenyament ni els plans d'estudis: aquestes coses es decideixen en l'àmbit nacional o local. Però porta a terme programes de promoció dels intercanvis educatius que permeten que els joves vagin a estudiar a l'estranger, aprenguin idiomes o participin en activitats conjuntes amb centres d'ensenyament o col·legues de diferents països. Aquests programes són Comenius (educació primària i secundària), Erasmus (educació superior), Leonardo da Vinci (formació professional), Grundtvig (educació per a adults) i Jean Monnet (ensenyament i recerca universitaris sobre la integració Europea).

Els països europeus col·laboren, a través del "procés de Bolonya", a la creació de l'Espai Europeu d'Educació Superior. Això vol dir, per exemple, que els cursos universitaris de tots els països participants condueixen a títols comparables i reconeguts mútuament (grau, màster i doctorat).

En l'àmbit de la cultura, els programes Cultura i Media tenen com a objectiu impulsar la cooperació entre els creadors, els promotors i els distribuïdors de programes de TV i pel·lícules i els organismes culturals de diferents països. Això estimula la producció cinematogràfica i televisiva europea, amb la qual cosa millora l'equilibri entre Europa i Amèrica en aquest sentit.

Una de les característiques essencials d'Europa és la diversitat lingüística, i mantenir-la és un objectiu important de la UE, per al funcionament de la qual és fonamental el multilingüisme. La legislació de la UE ha d'estar redactada en les 23 llengües oficials, i tots els diputats del Parlament Europeu tenen dret a expressar-se en la seva llengua als debats parlamentaris.

V. EL SÍNDIC DE GREUGES EUROPEU I EL DRET DE PRESENTAR UNA PETICIÓ

Per apropar la Unió Europea a la ciutadania, el Tractat de la Unió Europea va crear la figura del síndic de greuges europeu. El nomena el Parlament Europeu, i es manté al càrrec mentre duri el mandat parlamentari. El síndic de greuges europeu estudia les queixes contra les institucions o els organismes de la UE. S'hi poden adreçar tots els ciutadans de la UE i totes les persones físiques i jurídiques que resideixin o tinguin la seva seu social en un Estat membre. Quan se li presenta una denúncia, el síndic de greuges europeu intenta que el cas es resolgui de mutu acord entre el demandant i la institució o l'organisme afectat.

A més, el dret de petició al Parlament Europeu de tota persona resident en un Estat membre és un altre vincle important entre els ciutadans i les institucions de la UE.

VI. EL SENTIMENT DE PERTÀNYER A LA UE

La idea de l'Europa dels ciutadans és molt nova. Ja tenim alguns símbols que representen la identitat europea comuna, com ara el passaport europeu, en circulació des de 1985. Des de 1996 s'expedeix a tots els països de la UE un permís de conduir europeu. La UE té un lema, "Units en la diversitat", i el 9 de maig se celebra el "Dia d'Europa".

L'himne europeu ("Himne a l'Alegria", de Beethoven) i la bandera europea (un cercle de dotze estrelles daurades sobre fons blau) es mencionaven explícitament al projecte de Constitució de 2004, però es van suprimir del Tractat de Lisboa que la va substituir. Tanmateix, segueixen sent símbols de la UE i tant els Estats membres com les autoritats locals i els ciutadans els poden utilitzar.

Però els ciutadans no poden sentir que pertanyen a la Unió Europea si no són conscients del que fa o no entenen el perquè. Les institucions europees i els Estats membres han de fer molt més per explicar els afers de la UE en un llenguatge clar i senzill.

Els ciutadans han de notar que la UE representa una diferència tangible a les seves vides. En aquest sentit, l'ús dels bitllets i monedes d'euro des de 2002 ha tingut un impacte important. Més de dos terços de la ciutadania europea ara gestionen el seu pressupost personal i els seus estalvis en euros. El fet que el preu dels béns i dels serveis estigui en euros significa que els consumidors poden comparar directament els preus als diferents països.

Gràcies a l'acord de Schengen s'han suprimit els controls fronterers entre la majoria dels països de la UE, i això també fa que els ciutadans se sentin part d'una àrea geogràfica unificada, única.

El sentiment de pertànyer a la UE prové, sobretot, del de participar al seu procés de presa de decisions. Tots els ciutadans adults tenen el dret de votar a les eleccions al Parlament Europeu, i aquesta és una base important de la legitimitat democràtica de la UE. Aquesta legitimitat augmenta a mesura que es confereixen més poders al Parlament Europeu, que els parlaments nacionals tenen més influència als afers de la UE i que els ciutadans europeus participen més activament en les ONG, els moviments polítics i l'establiment de partits polítics d'àmbit europeu. Hi ha diverses maneres de participar en la configuració de l'agenda europea i d'influir en les polítiques de la UE. Per exemple, es pot participar als fòrums de debat dedicats als afers de la Unió Europea o penjar opinions als blocs dels comissaris o dels parlamentaris europeus. També es pot contactar directament la Comissió o el Parlament, a través d'Internet o de les oficines a cada país (vegeu la contraportada interior).

La Unió Europea es va crear per servir els ciutadans d'Europa, i el seu futur s'ha de dissenyar amb la seva participació activa des de tots els aspectes de la vida. Els pares fundadors ja ho sabien. "No unim Estats, estem unint persones", afirmava l'any 1952 Jean Monnet. Augmentar la conscienciació pública sobre la UE i implicar els ciutadans en les seves activitats és un dels reptes més importants a què s'enfronten avui dia les institucions europees.

Una Europa de llibertat, seguretat i justícia

[10]

- L'obertura de les fronteres internes entre els Estats membres de la UE és un avantatge molt clar per a les persones, que poden viatjar sense haver d'aturar-se als controls fronterers.
- Però aquesta llibertat de moviments s'ha de complementar amb un increment dels controls ales fronteres externes de la UE, tot plegat per combatre de manera efectiva el tràfic de persones i drogues, la delinqüència organitzada, la immigració il·legal i el terrorisme.
- Els països de la UE col·laboren en l'àrea de policia i justícia per a què Europa sigui un espai més segur.

Els ciutadans europeus tenen dret a viure en llibertat, sense por de patir persecució o violència, en qualsevol lloc de la Unió Europea. Ara bé, la delinqüència internacional i el terrorisme es troben entre els fenòmens que més preocupen avui els europeus.

És clar que la llibertat de circulació implica la mateixa seguretat i el mateix accés a la justícia per a tots en tot el territori de la UE. Així, mitjançant les successives modificacions dels Tractats, la Unió Europea ha anat creant gradualment un espai únic de llibertat, seguretat i justícia.

La finalitat de l'actuació de la UE en aquests àmbits s'ha ampliat, amb els anys, amb l'adopció de tres programes marc successius pel Consell Europeu: el programa de Tampere (1999-2004), el programa de l'Haia (2005-2009) i el programa d'Estocolm (2010-2014). Els programes de Tampere i l'Haia apuntaven a l'augment de la seguretat, i el d'Estocolm està més centrat en la protecció dels drets dels ciutadans.

La presa de decisió en aquests àmbits ha esdevingut més eficaç gràcies al Tractat de Lisboa, que va entrar en vigor el desembre de 2009. Abans, els Estats membres s'havien reservat tota la responsabilitat de crear i gestionar l'espai de llibertat, seguretat i justícia. La feina la feia essencialment el Consell (mitjançant el debat i l'acord entre els ministres nacionals), deixant a la Comissió i al Parlament només un paper limitat. El Tractat de Lisboa ho ha canviat: ara el Consell adopta gairebé totes aquestes decisions per majoria qualificada i el Parlament participa de manera igualitària en el procés de presa de decisions.

I. LLIURE CIRCULACIÓ DINS LA UE I PROTECCIÓ DE LES FRONTERES EXTERIORS

La lliure circulació de les persones dins la UE planteja als Estats membres problemes de seguretat derivats de la supressió dels controls a les fronteres interiors. Per compensar-ho, s'han de prendre mesures de seguretat addicionals a les fronteres exteriors. A més, tenint en compte que de la llibertat de circulació també se'n beneficien els delinqüents, les forces de policia i les autoritats judicials han de col·laborar per combatre la delinqüència transfronterera.

Una de les iniciatives més importants per facilitar els desplaçaments dels ciutadans a la Unió Europea va tenir lloc l'any 1985, quan els governs de Bèlgica, França, la República Federal d'Alemanya, Luxemburg i els Països Baixos van signar un acord a la petita ciutat fronterera luxemburguesa de Schengen. Aquests països van decidir suprimir els controls de les persones, amb independència de la seva nacionalitat, a les fronteres comunes, harmonitzar els controls a les seves fronteres amb països no pertanyents a la UE i introduir una política comuna de visats. D'aquesta manera es va crear un espai sense fronteres interiors: l'espai Schengen.

Els acords de Schengen s'han integrat plenament als tractats de la UE i l'espai Schengen s'ha anat ampliant geogràficament de manera progressiva. Des de 2010, tots els països de la UE tret de Bulgària, Irlanda, el Regne Unit, Romania i Xipre, així com tres països no pertanyents a la UE —Islàndia, Noruega i Suïssa—, apliquen íntegrament les disposicions de Schengen.

El reforçament dels controls a les fronteres exteriors de la UE ha esdevingut una prioritat després de les ampliacions de 2004 i 2007. L'agència de la UE anomenada Frontex, amb seu a Varsòvia, és responsable de gestionar la cooperació en seguretat de les fronteres exteriors. Els Estats membres poden posar a disposició vaixells, helicòpters i avions per organitzar patrulles conjuntes, per exemple en zones sensibles del Mediterrani. La UE també s'està plantejant la creació d'un servei europeu de guàrdia de fronteres.

Davant de l'envelliment de la població de la UE, els immigrants legals, amb la formació adient, ens ajuden a cobrir les mancances del mercat laboral.

II. POLÍTICA D'ASIL I IMMIGRACIÓ

Europa sent un gran orgull per la seva llarga tradició humanitària d'acolliment d'estrangers i d'asil a refugiats amenaçats i perseguits, però avui els governs de la UE s'enfronten a la qüestió urgent de com reaccionar, en un espai sense fronteres interiors, davant el creixent nombre d'immigrants, tant legals com il·legals.

Els governs de la UE han acordat harmonitzar les seves normes perquè, d'aquí a 2012, les sol·licituds d'asil es puguin examinar de conformitat amb un conjunt de principis bàsics uniformement reconeguts arreu de la Unió Europea. S'han adoptat algunes mesures tècniques, com ara els estàndards mínims per a l'admissió de demandants d'asil i per atorgar l'estatus de refugiat.

Els últims temps, molts immigrants il·legals arriben a les costes d'Europa, i una de les prioritats de la UE és resoldre aquest problema. Els Estats membres estan col·laborant en la lluita contra el tràfic d'éssers humans i en unes normes comunes per repatriar els immigrants il·legals. Al mateix temps, la immigració legal està més coordinada amb les normes europees sobre reunificació familiar, sobre la situació dels residents de llarga durada i sobre l'admissió de nacionals de països de fora la UE que volen venir a Europa a estudiar o a investigar.

La cooperació entre las autoritats duaneres ajuda a reduir el contraban i els delictes.

III. COMBATRE LA DELINQÜÈNCIA INTERNACIONAL

És necessari un esforç de coordinació per combatre les xarxes clandestines que trafiquen amb persones i exploten les més vulnerables, especialment dones i infants.

La delinqüència organitzada cada vegada és més sofisticada i utilitza xarxes europees o internacionals per a les seves activitats. El terrorisme ha demostrat clarament que pot actuar, amb gran brutalitat, en qualsevol lloc del món.

Per això es va crear el Sistema d'Informació de Schengen (SIS), que és una base de dades complexa, amb la qual les forces policials i les autoritats judicials poden intercanviar informació per investigar sobre persones amb ordres de detenció o extradició, o objectes robats com ara vehicles o obres d'art. Una base de dades de nova generació, SIS II, tindrà més capacitat i permetrà emmagatzemar nous tipus de dades.

Un dels millors mètodes per capturar els delinqüents és seguir la pista dels guanys il·legals. Per aquesta raó, així com per impedir el finançament de les organitzacions criminals i terroristes, la UE compta amb una legislació en matèria de blanqueig de diners.

El progrés més important d'aquests últims anys en la cooperació entre forces de l'ordre ha estat la creació de l'Europol, un òrgan de la UE integrat per funcionaris policials i duaners, amb seu a l'Haia. S'encarrega d'un ampli ventall de temes de delinqüència internacional: tràfic de drogues, comerç de vehicles robats, tràfic de persones i xarxes d'immigració clandestina, explotació sexual de dones i nens, pornografia, falsificació, tràfic de matèries radioactives i nuclears, terrorisme, blanqueig de diners i falsificacions de l'euro.

IV. CAP A UN "ESPAI JUDICIAL EUROPEU"

Avui dia funcionen simultàniament a la Unió Europea molts sistemes judicials diferents, cadascun dins les fronteres nacionals respectives. Però la delinqüència internacional i el terrorisme no respecten les fronteres. Per això la UE necessita un marc comú de lluita contra el terrorisme, el tràfic de drogues i la falsificació, a fi de garantir als seus ciutadans un alt grau de protecció i millorar la cooperació internacional en aquest àmbit. També necessita una política comuna de justícia penal per a què la cooperació entre els tribunals de diferents països no es vegi dificultada pel fet que les definicions dels actes delictius siguin diferents.

L'exemple més significatiu de cooperació pràctica en aquest àmbit és Eurojust, una estructura central de coordinació establerta a l'Haia l'any 2003. El seu propòsit és facilitar que els òrgans nacionals d'investigació i processament col·laborin en els processos criminals en què estiguin implicats diversos països de la UE. A partir d'Eurojust, es podrà establir una Fiscalia Europea si així ho decideix el Consell (o un grup d'almenys nou Estats membres). La funció del fiscal seria investigar i perseguir els delictes contra els interessos econòmics de la UE.

Una altra eina de cooperació pràctica transfronterera és l'ordre de detenció europea, operativa des de gener de 2004, que ha de substituir els llargs procediments d'extradició.

En matèria de Dret civil, la UE ha aprovat legislació per facilitar l'aplicació de les decisions judicials en causes transfrontereres de divorcis, separacions, custòdia de fills i pensions alimentàries, de manera que les decisions judicials d'un país siguin aplicables en els altres. La UE ha establert uns procediments comuns per simplificar i agilitar la solució de les causes transfrontereres en cas de reclamacions civils poc importants que no s'hagin impugnat, com ara fallides o reclamació de deutes.

La UE en el món

[11]

- La Unió Europea té més influència en el món si parla amb una única veu en els afers exteriors, com ara les negociacions comercials. Per assolir-ho i obtenir el perfil internacional de la UE, el 2009 el Consell Europeu va nomenar un president permanent i la primera alta representant d'Afers Exteriors i Política de Seguretat.
- En l'àrea de defensa, cada país manté la sobirania, bé sigui membre de l'OTAN o neutral. Ara bé, els Estats membres de la UE estan desenvolupant la cooperació militar per a missions de manteniment de la pau.
- La UE és un element fonamental del comerç internacional, i dins la Organització Mundial del Comerç (OMC) treballa per garantir els mercats oberts i un sistema comercial regulat.
- Per raons històriques i geogràfiques, la UE dedica especial atenció a l'Àfrica (polítiques d'ajuda al desenvolupament, preferències comercials, ajuda alimentària i protecció dels drets humans).

La Unió Europea ha arribat al rang de gran potència mundial en termes econòmics, comercials i monetaris. Alguna vegada s'ha dit que és un "gegant econòmic" i un "nan polític", però l'expressió és exagerada, perquè la Unió Europea té un pes important en les altes instàncies internacionals, com ara l'Organització Mundial del Comerç (OMC), els organismes especialitzats de les Nacions Unides (ONU) i les cimeres mundials sobre medi ambient i desenvolupament.

No obstant això, és cert que a la UE i als Estats membres els queda molt camí per recórrer en els àmbits diplomàtic i polític per poder parlar amb una sola veu sobre els problemes més rellevants. En realitat, la pedra angular de la sobirania nacional, que és la defensa militar, continua en mans dels governs nacionals, vinculats entre ells per compromisos en el marc d'aliances com ara l'OTAN.

I. LA POLÍTICA EXTERIOR I DE SEGURETAT COMUNA

a. Establiment d'un servei diplomàtic europeu

La Política Exterior i de Seguretat Comuna (PESC) i la Política Europea de Seguretat i Defensa (PESD), introduïdes als Tractats de Maastricht (1992), Amsterdam (1997) i Niça (2001), defineixen les principals tasques de la UE en l'àmbit de política exterior. Formaven el "segon pilar" de la UE, un àmbit polític en el qual la decisió es prenia per acord intergovernamental i la Comissió i el Parlament només hi tenien un paper secundari. Es basava en el consens i els Estats tenien la possibilitat d'abstenir-s'hi. El Tractat de Lisboa ha suprimit els "pilars" a l'estructura de la UE, però no ha canviat el sistema de decisió en qüestions de seguretat i defensa. Ara bé, ha canviat el nom de la PESD, que ara es diu Política Comuna de Seguretat i Defensa (PCSD). També ha potenciat el perfil de la PESC en crear el càrrec d'alt representant d'Afers Exteriors i Política de Seguretat.

Des de l'1 de desembre de 2009 ocupa el càrrec Catherine Ashton, del Regne Unit, que també és vicepresidenta de la Comissió Europea. La seva feina consisteix en representar el punt de vista col·lectiu de la UE i actuar en el seu nom a les organitzacions i conferències internacionals. Està assistida per milers de funcionaris europeus i nacionals que composen el Servei Europeu d'Acció Exterior, que és en la pràctica el servei diplomàtic de la UE.

L'objectiu essencial de la política exterior de la UE és garantir la seguretat, l'estabilitat, la democràcia i el respecte dels drets humans, no tan sols en el seu entorn immediat, com ara els Balcans, sinó també en altres llocs conflictius del món, com ara l'Àfrica, l'Orient Mitjà i el Caucas. El seu instrument principal és el "poder suau" que exerceix mitjançant actuacions com ara l'observació de les eleccions, l'ajuda humanitària i l'assistència al desenvolupament. L'any 2009, la UE va donar 900 milions d'euros d'ajuda humanitària a 30 països, la majoria de l'Àfrica. La UE dóna el 60% de l'ajuda mundial al desenvolupament i ajuda els països més necessitats a lluitar contra la pobresa, alimentar a la població, evitar les catàstrofes naturals, accedir a l'aigua potable i lluitar contra les malalties. Al mateix temps, anima activament aquests països a respectar l'Estat de dret i obrir els seus mercats al comerç internacional. La Comissió i el Parlament Europeu vigilen que l'ajuda es lliuri de manera conscienciosa i es gestioni i es faci servir adequadament.

És la UE capaç d'anar més enllà d'aquesta diplomàcia de "poder suau" i està disposada a fer-ho? Aquest és el principal repte pels propers anys. Massa sovint, les declaracions conjuntes del Consell Europeu i les posicions comunes sobre importants afers internacionals (el procés de pau a l'Orient Mitjà, Iraq, el terrorisme, les relacions amb Rússia, Iran, Cuba, etc.) només expressen el mínim comú denominador. Mentrestant, els grans Estats membres segueixen fent les seves funcions diplomàtiques individuals. Però quan la Unió Europea parla amb una sola veu és quan és considerada a l'escena mundial. Per tenir més credibilitat i influència, la UE ha de combinar el seu poder econòmic i comercial amb l'aplicació progressiva de la Política Comuna de Seguretat i Defensa.

b. Resultats tangibles de la Política Comuna de Seguretat i Defensa (PCSD)

Des de 2003, la Unió Europea ha tingut la capacitat de dur a terme operacions de gestió de crisis, a mesura que els Estats membres posaven voluntàriament a disposició d'ella part de les seves forces per a aquestes operacions.

La responsabilitat de les operacions correspon a un conjunt d'òrgans políticomilitars: el Comitè Polític i de Seguretat (CPS), el Comitè Militar de la UE (CMUE), el Comitè per als Aspectes Civils de la Gestió de Crisis (CIVCOM) i l'Estat Major de la Unió Europea (EMUE). Aquests òrgans són responsables davant el Consell i tenen la seu a Brussel·les.

Aquest conjunt d'instruments és el que dóna pes a la Política Comuna de Seguretat i Defensa i permet a la UE dur a terme les seves tasques humanitàries i d'establiment o manteniment de la pau. S'ha d'evitar que les missions dupliquin les de l'OTAN, i això està garantit pels acords "Berlín Plus", mitjançant els quals la UE pot accedir als recursos logístics de l'OTAN (de detecció, comunicació, comandament i transport).

Des de 2003, la Unió Europea ha posat en marxa 22 operacions militars i civils. La primera va ser a Bòsnia i Hercegovina, on les tropes de la UE van substituir les forces de l'OTAN. Aquestes missions i operacions, amb bandera europea, han tingut o tenen lloc a tres continents. Cal esmentar la missió EUFOR al Txad i la República Centreafricana, l'operació "Atalanta" d'EUNAVFOR per lluitar contra la pirateria somali al golf d'Aden, la missió EULEX per ajudar Kosovo a establir fermament l'Estat de dret i la missió EUPOL a l'Afganistan per ajudar a formar la policia afgana.

La UE participa en operacions civils i militars de manteniment de la pau, com la força de lluita contra els pirates a la costa de Somàlia.

L'elevat preu i la sofisticació creixent de la tecnologia militar fan cada vegada més necessària la cooperació de la indústria de l'armament dels Estats membres de la Unió, especialment ara que tots estan reduint la despesa pública per superar la crisis financera. Així mateix, l'eventual intervenció conjunta de les forces armades en escenaris exteriors requereix avanços en l'estandardització i la interoperabilitat dels materials. Per això el Consell Europeu de Tessalònica va decidir el juny de 2003 crear una Agència de Defensa Europea que contribuís a desenvolupar la capacitat militar de la UE. L'Agència es va establir oficialment el 2004.

II. UNA POLÍTICA COMERCIAL OBERTA AL MÓN

La seva importància com a potència comercial dóna a la Unió Europea una considerable influència internacional. La UE assumeix el sistema de regles de l'Organització Mundial del Comerç (OMC) —a la qual pertanyen 153 països—, que ofereix una certa seguretat jurídica i transparència en les relacions comercials internacionals. L'OMC estableix les condicions per a què els seus membres es puguin defensar contra les pràctiques injustes com ara el dúmping (vendre per sota del cost de producció), una pràctica que alguns exportadors fan servir per competir amb les altres empreses. També disposa d'un mecanisme per a la solució de diferències en cas de conflictes directes entre dos o més socis comercials.

Des de 2001, a través de la "ronda de Doha" de converses comercials, la UE vol assolir un comerç mundial obert. Les negociacions són difícils, però la UE està convençuda que, en el context de la crisi econòmica i financera, si hi hagués una contracció del comerç mundial la recessió esdevindria una vertadera depressió.

La política comercial de la UE està molt relacionada amb la política de desenvolupament. Amb el sistema de preferències generalitzades (SPG), la UE ja reduïa o eliminava aranzels i quotes sobre la major part de les importacions procedents dels països en desenvolupament i les economies en transició. En el cas dels 49 països més pobres del món va fins i tot més enllà: dóna lliure accés al seu mercat per a tots els productes d'aquests països, llevat de les armes.

En canvi, la UE no té acords comercials especials amb els seus principals socis comercials dels països desenvolupats, com ara els Estats Units i Japó. En aquests casos les relacions es gestionen a través dels mecanismes de l'OMC. Els Estats Units i la Unió Europea estan intentant mantenir unes relacions basades en la igualtat i la cooperació. Arran de l'elecció de Barack Obama com a president, els dirigents de la UE volen enfortir els llaços transatlàntics. A la reunió del G-20 a Londres, l'abril de 2009, la UE i els Estats Units es van mostrar d'acord sobre la necessitat de regular el sistema financer mundial.

La UE vol obrir els mercats i desenvolupar el comerç dins el marc multilateral de l'Organització Mundial del Comerç.

La Unió Europea està augmentant les relacions comercials amb les potències emergents d'altres parts del món, des de la Xina a l'Índia, passant per l'Amèrica central i del sud. Els acords comercials amb aquests països també comporten una cooperació cultural i tècnica. La Xina ha esdevingut el segon soci comercial de la UE després dels Estats Units i la principal proveïdora d'importacions (l'any 2009, més del 17% de les importacions a la UE provenien de la Xina). La Unió Europea és el principal soci comercial de Rússia i la seva primera font d'inversió internacional. A part del comerç, els principals problemes de les relacions de la UE amb Rússia venen d'afers transfronterers com ara la seguretat del subministrament d'energia, concretament de gas.

III. ÀFRICA

Les relacions entre Europa i l'Àfrica subsahariana són molt antigues. Amb el Tractat de Roma, l'any 1957, els deu territoris d'ultramar i colònies dels Estats membres van esdevenir associats de la Comunitat. La descolonització, iniciada al començament dels anys seixanta, va transformar aquest vincle en una associació de caràcter diferent, una associació entre països sobirans.

L'Acord de Cotonou, signat l'any 2000 a la capital de Benín, marca una nova etapa en la política de desenvolupament de la UE. És un acord comercial i d'ajuda entre la Unió Europea i els països de l'Àfrica, del Carib i del Pacífic (ACP), i és el més ambiciós pel seu abast mai fet al món entre països desenvolupats i països en desenvolupament. Substitueix el Conveni de Lomé, signat l'any 1975 a la capital de Togo i actualitzat posteriorment de manera regular.

L'Acord va força més enllà que els anteriors, ja que ha passat de relacions comercials basades en l'accés al mercat a relacions comercials en un sentit més ampli. Introdueix també nous procediments per fer front als abusos relacionats amb els drets humans.

La UE ha fet concessions comercials especials als països menys desenvolupats, 39 dels quals són signataris de l'Acord de Cotonou. Des de 2005, aquests països han pogut exportar pràcticament tots els productes a la UE sense haver de pagar cap dret. L'any 2009, la UE va acordar concedir als 77 països ACP 2.700 milions d'euros d'ajuda en els àmbits de la sanitat, l'aigua, el canvi climàtic i el manteniment de la pau.

El futur d'Europa

[12]

- "Europa no es farà d'una vegada ni en una obra de conjunt: es farà gràcies a realitzacions concretes, que creïn en primer lloc una solidaritat de fet".
- Aquesta declaració de 1950 és encara veritat. Però quins són els grans reptes per Europa els propers anys?

"Europa no es farà d'una vegada ni en una obra de conjunt: es farà gràcies a realitzacions concretes, que creïn en primer lloc una solidaritat de fet". Això va dir Robert Schuman en la seva famosa Declaració que va iniciar el projecte d'integració europea el 9 de maig de 1950. Seixanta anys després, aquestes paraules són més veritat que mai. La solidaritat entre els pobles i les nacions d'Europa s'ha d'adaptar constantment per fer front als nous reptes d'un món canviant. La realització del mercat únic a principis dels anys noranta va ser una gran fita, però no n'hi ha prou. A fi que el mercat funcionés realment es va haver d'inventar d'euro, que va aparèixer l'any 1999. Per gestionar l'euro i garantir l'estabilitat de preus, es va fundar el Banc Central Europeu. Però la crisi financera de 2008-2009 i la crisi del deute de 2010 han demostrat que l'euro és vulnerable als atacs dels especuladors mundials. El que cal, a més del BCE, és una coordinació de les polítiques econòmiques nacionals molt més estricta que l'actual de l'Eurogrup. Així doncs, la UE establirà aviat plans d'una vertadera governança econòmica comuna?

Jean Monnet, el gran arquitecte de la integració europea, concloïa les seves memòries de 1976 dient que "les nacions sobiranes del passat ja no són el marc en què es poden resoldre els problemes del present. No poden garantir el seu progrés ni controlar el seu futur. I la Comunitat en si mateixa no és més que una etapa vers les formes d'organització del món de demà". A l'economia global d'avui dia, hauríem de veure que la Unió Europea ja no té sentit políticament? O ens hauríem de preguntar com aprofitar tot el potencial de 500 milions d'europeus que compartim els mateixos valors i interessos?

Aviat la Unió Europea tindrà més de 30 Estats membres amb històries, llengües i cultures molt diferents. Pot formar aquesta variada família de nacions una esfera pública política comuna? Poden els seus ciutadans assolir un sentiment comú de "ser europeu" i mantenir els vincles profunds amb el seu país, la seva regió i la seva comunitat local? Potser sí, si els Estats membres d'avui segueixen l'exemple de la primera Comunitat Europea, la CECA, que va néixer de les runes de la Segona Guerra Mundial. La seva legitimitat moral es basava en la reconciliació i la consolidació de la pau entre els antics enemics i va establir el principi que tots els Estats membres, ja fossin grans o petits, tenen els mateixos drets i respecten les minories.

Serà possible seguir endavant amb la integració europea i aspirar a que els Estats membres i els seus ciutadans vulguin el mateix? O els dirigents de la UE es recolzaran més en acords de "cooperació reforçada", en virtut dels quals grups *ad hoc* d'Estats membres poden avançar en qualsevol direcció sense els altres? La proliferació d'aquests acords podria conduir a una Europa a la carta o de geometria variable, a la qual cada Estat membre podria optar per aplicar una política o pertànyer a una institució concreta. Aquesta solució pot semblar atractiva i senzilla, però seria el començament del final de la UE, que funciona anticipant els interessos comuns dels seus Estats membres a curt i a llarg termini. Es basa en el concepte de solidaritat, el qual significa compartir tant els costos com els avantatges, tenir normes comunes i també polítiques comunes. Les exempcions, les excepcions i la no participació han de ser excepcionals i breus. Les disposicions i els períodes transitoris poden ser necessaris, però cal que tots els Estats membres compleixin les mateixes normes i vagin cap als mateixos objectius, perquè d'altra manera es trencarà la solidaritat i es perdran els avantatges d'estar en una Europa forta i unida.

La globalització obliga Europa a competir no sols amb els seus rivals tradicionals (Japó i els Estats Units) sinó amb les potències econòmiques de ràpid creixement com ara el Brasil, la Xina i l'Índia. Pot seguir restringint l'accés al seu mercat únic a fi de protegir les seves consecucions socials i ecològiques? Encara que ho fes, no podria escapar a la dura realitat de la competència internacional. L'única solució és que Europa esdevingui una autèntica protagonista mundial, que actuï a l'uníson a l'escena mundial i defensi els seus interessos eficaçment parlant amb una sola veu. En aquesta direcció només es pot avançar si es va cap a la unió política. El president del Consell Europeu, el president de la Comissió i l'alta representant d'Afers Exteriors i Política de Seguretat han de conferir a la UE una direcció forta i coherent.

Al mateix temps, Europa ha de ser més democràtica. El Parlament Europeu, al qual el nou Tractat atorga més poder, és elegit per sufragi universal directe cada cinc anys. Però el percentatge real de votants a aquestes eleccions és diferent a cada país, i la participació sovint és baixa. El repte per a les institucions de la UE i els governs nacionals és trobar millors maneres d'informar els ciutadans i comunicar amb ells (a través de l'educació, xarxes d'ONG, etc.) i fomentar així una esfera pública comuna europea dins la qual puguin configurar l'agenda política.

Cal que els europeus treballin plegats avui pel seu futur de demà.

Europa ha de fer valer tot el seu pes als afers internacionals. Un dels punts més forts de la UE és la capacitat de difondre els valors europeus més enllà de les seves fronteres, valors com ara el respecte dels drets humans, la defensa de l'Estat de dret, la protecció del medi ambient i el manteniment dels avantatges socials a l'economia de mercat social. Imperfecte com és, la UE difícilment pot erigir-se en model brillant per a la resta de la humanitat. Però, en la mesura que Europa tingui èxit, d'altres regions la veuran com un exemple. Quins poden ser els èxits de la UE els propers anys? Restablir l'equilibri de les seves finances públiques, abordar l'envelliment de la població de manera que no es penalitzi injustament a la següent generació, trobar respostes ètiques als enormes reptes dels avanços científics i tecnològics, en particular de la biotecnologia, o garantir la seguretat dels seus ciutadans sense afectar la seva llibertat. Si ho pot fer, Europa seguirà sent respectada i una font d'inspiració per a la resta del món.

Dates clau de la història de la integració europea

1950 ***9 de maig*** — Robert Schuman, ministre francès d'Afers Exteriors, pronuncia un important discurs on introdueix propostes inspirades en idees de Jean Monnet. Proposa posar en comú els recursos de carbó i d'acer de França i de la República Federal d'Alemanya en una organització oberta als altres països d'Europa.

1951 ***18 d'abril*** — Sis països —Bèlgica, la República Federal d'Alemanya, França, Itàlia, Luxemburg i els Països Baixos— signen a París el Tractat constitutiu de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer (CECA), que entra en vigor el 23 de juliol de 1952 per un període de cinquanta anys.

1955 ***1–2 de juny*** — A la conferència de Messina, els ministres d'Afers Exteriors dels sis decideixen ampliar la integració europea a tota l'economia.

1957 ***25 de març*** — Els sis països signen els Tractats de Roma que estableixen la Comunitat Econòmica Europea (CEE) i la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (Euratom). Entren en vigor l'1 de gener de 1958.

1960 ***4 de gener*** — A iniciativa del Regne Unit, el Conveni d'Estocolm crea l'Associació Europea de Lliure Comerç (AELC), que comprèn diversos països europeus que no són Estats membres de la CEE.

1963 ***20 de juliol*** — Signatura, a Yaoundé, del Conveni d'Associació entre la CEE i divuit països africans.

1965 ***8 d'abril*** — Signatura del Tractat de fusió dels òrgans executius de les tres comunitats (CECA, CEE i Euratom) pel qual es constitueixen un Consell i una Comissió únics. Entra en vigor l'1 de juliol de 1967.

1966 ***29 de gener*** — Compromís denominat "de Luxemburg". Després d'una crisi política, França accepta tornar a ocupar la seva cadira al Consell a canvi de mantenir la regla de la unanimitat quan estiguin en joc "interessos nacionals vitals".

1968 ***1 de juliol*** — Supressió, amb un any i mig d'antelació, dels últims drets de duana entre els Estats membres per als productes industrials i creació de l'aranzel duaner comú.

1969 ***1–2 de desembre*** — A la Cimera de l'Haia, els dirigents polítics de la CEE decideixen avançar en la integració europea.

1970 ***22 d'abril*** — Signatura, a Luxemburg, del Tractat pel qual es permet el finançament progressiu de les Comunitats Europees mitjançant "recursos propis" i pel qual s'amplien els poders de control del Parlament Europeu.

1973 ***1 de gener*** — Dinamarca, Irlanda, i el Regne Unit entren a les Comunitats Europees, que passen a tenir nou Estats membres. Noruega queda fora arran d'un referèndum.

1974 ***9–10 de desembre*** — A la Cimera de París, els dirigents polítics dels nou Estats membres decideixen reunir-se tres vegades l'any en Consell Europeu. També donen el vistiplau a l'elecció del Parlament Europeu per sufragi universal directe i decideixen la creació del Fons Europeu de Desenvolupament Regional.

1975 ***28 de febrer*** — Signatura del Conveni de Lomé (Lomé I) entre la Comunitat Econòmica Europea i 46 països de l'Àfrica, el Carib i el Pacífic.

22 de juliol — Signatura del Tractat pel qual s'incrementen els poders pressupostaris del Parlament Europeu i pel qual s'estableix el Tribunal de Comptes Europeu. Entra en vigor l'1 de juny de 1977.

1979 ***7–10 de juny*** — Primera elecció per sufragi universal directe dels 410 diputats del Parlament Europeu.

1981 ***1 de gener*** — Entrada de Grècia a la Comunitat Europea, que ja té deu Estats membres.

1984 ***14 i 17 de juny*** — Segona elecció per sufragi universal directe del Parlament Europeu.

1985 ***7 de gener*** — Jacques Delors esdevé president de la Comissió (1985-1995).

14 de juny — Signatura de l'Acord de Schengen, que es proposa abolir els controls a les fronteres entre els països membres de les Comunitats Europees.

1986 ***1 de gener*** — Entrada d'Espanya i Portugal en les Comunitats Europees, que passen a tenir dotze Estats membres.

17 i 28 de febrer — Signatura, a Luxemburg i a l'Haia, de l'Acta Única Europea, que entra en vigor l'1 de juliol de 1987.

1989 ***15 i 18 de juny*** — Tercera elecció per sufragi universal directe del Parlament Europeu.

9 de novembre — Caiguda del mur de Berlín.

1990 ***3 d'octubre*** — Unificació alemanya.

1991 ***9–10 de desembre*** — El Consell Europeu de Maastricht aprova el Tractat de la Unió Europea, que preveu una política exterior i de seguretat comuna, una cooperació més estreta en els àmbits de justícia i afers d'interior, i la creació d'una Unió Econòmica i Monetària, incloent-hi una moneda única.

1992 ***7 de febrer*** — Signatura del Tractat de la Unió Europea a Maastricht. Entra en vigor l'1 de novembre de 1993.

1993 ***1 de gener*** — Creació del mercat únic.

1994 ***9 i 12 de juny*** — Quarta elecció per sufragi universal directe del Parlament Europeu.

1995

1 de gener — Entrada d'Àustria, Finlàndia i Suècia a la Unió Europea, que passa a tenir 15 Estats membres. Noruega es queda fora de nou, un altre cop arran d'un referèndum.

23 de gener — Entrada en funcions de la Comissió presidida per Jacques Santer (1995-1999).

27–28 de novembre — Conferencia Euromediterrània de Barcelona, en la qual s'aprova instaurar una associació entre la UE i els països del sud del Mediterrani.

1997

2 d'octubre — Signatura del Tractat d'Amsterdam, que entra en vigor l'1 de maig de 1999.

1998

30 de març — Inici del procés d'adhesió dels nous països candidats: Xipre, Malta i deu països de l'Europa central i oriental.

1999

1 de gener — Onze països de la UE adopten l'euro, que comença en els mercats financers substituint les monedes nacionals per a les transaccions no monetàries. El Banc Central Europeu es fa responsable de la política monetària. Als onze països se'ls afegeix Grècia l'1 de gener de 2001.

10 i 13 de juny — Cinquena elecció per sufragi universal directe del Parlament Europeu.

15 de setembre — Entrada en funcions de la Comissió presidida per Romano Prodi (1999-2004).

15 i 16 d'octubre — El Consell Europeu de Tampere decideix fer de la UE un espai de llibertat, seguretat i justícia.

2000

23 i 24 de març — Consell Europeu de Lisboa, on es defineix una nova estratègia per impulsar l'ocupació a la UE, modernitzar l'economia i enfortir la cohesió social en una Europa basada en el coneixement.

7-8 de desembre — Consell Europeu de Niça, on s'aprova el text d'un nou Tractat que reforma el sistema d'adopció de decisions de la UE amb vistes a l'ampliació. Els presidents del Parlament Europeu, del Consell Europeu i de la Comissió Europea proclamen solemnement la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea.

2001

26 de febrer — Signatura del Tractat de Niça, que entra en vigor l'1 de febrer de 2003.

14-15 de desembre — Consell Europeu de Laeken. S'acorda una declaració sobre el futur de la UE. Això obre la via a una futura gran reforma de la UE i a la convocatòria d'una Convenció (presidida per Valéry Giscard d'Estaing) per redactar una Constitució Europea.

2002

1 de gener — Introducció de les monedes i els bitllets d'euro en els dotze països de l'eurozona.

2003

10 de juliol — La Convenció sobre el futur d'Europa completa la seva tasca amb el projecte de Constitució Europea.

2004

1 de maig — Adhesió a la UE d'Eslovàquia, Eslovènia, Estònia, Hongria, Letònia, Lituània, Malta, Polònia, la República Txeca i Xipre.

10 i 13 de juny — Sisena elecció per sufragi universal directe del Parlament Europeu.

29 d'octubre — Signatura a Roma de la Constitució Europea pels 25 caps d'Estat o de govern.

22 de novembre — Entrada en funcions de la Comissió presidida per José Manuel Barroso.

2005

29 de maig i 1 de juny — Negativa dels votants francesos a la Constitució en un referèndum, igual que passa tres dies més tard als Països Baixos.

3 d'octubre — Inici de les negociacions d'adhesió amb Turquia i Croàcia.

2007

1 de gener — Adhesió de Bulgària i Romania a la Unió Europea.
Eslovènia és el tretzè país que adopta l'euro.

13 de desembre — Signatura del Tractat de Lisboa.

2008

1 de gener — Malta i Xipre són el catorzè i el quinzè països en adoptar l'euro.

2009

1 de gener — Eslovàquia és el setzè país que adopta l'euro.

4-7 de juny — Setena elecció per sufragi universal directe del Parlament Europeu.

2 d'octubre — Els irlandesos aproven en referèndum el Tractat de Lisboa.

1 de desembre — Entrada en vigor del Tractat de Lisboa.
Herman Van Rompuy esdevé president del Consell Europeu.
Catherine Ashton esdevé alta representant d'Afers Exteriors i Política de Seguretat.

2010

9 de febrer — El Parlament Europeu dóna la seva aprovació a la nova Comissió Europea, presidida per segona vegada per José Manuel Barroso.

9 de maig — Es crea un mecanisme d'estabilització financera de 750.000 milions d'euros.

2011

1 de gener — Estònia és el dissetè país que adopta l'euro.

NOTES

Unió Europea

Estats membres de la Unió Europea

Països candidats a l'ingrés a la Unió Europea

Europe Direct és un servei destinat a ajudar-vos a trobar les respostes a les preguntes que us pugueu plantejar sobre la Unió Europea

Número de telèfon gratuït (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Hi ha operadors de telefonia mòbil que no autoritzen l'accés als números 00 800 o bé cobren per accedir-hi.

Més informació sobre la Unió Europea, al servidor Europa d'Internet (http://europa.eu).

Al final de l'obra figura una fitxa catalogràfica.

Il·lustració de portada: © Lou Wall/Corbis

Luxemburg: Oficina de Publicacions de la Unió Europea, 2011
2011 — 80 pàgs — 16,2 × 22,9 cm

ISBN 978-92-79-17172-7
doi:10.2775/57782

© Unió Europea, 2011
Reproducció autoritzada, amb indicació de la font bibliogràfica.

Printed in Luxembourg

IMPRÈS EN PAPER RECICLAT

II-31-10-632-CA-C

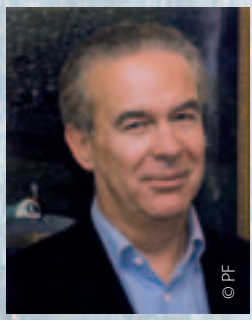

Pascal Fontaine,
antic ajudant de Jean Monnet
i professor a *l'Institut d'Études Politiques* de París

Dotze lliçons sobre Europa

Per a què serveix la Unió Europea? Per què i com va començar tot? Com funciona? Què ha aconseguit per als seus ciutadans i quins reptes té al davant actualment?

En l'era de la globalització, pot competir amb garanties d'èxit amb les grans economies i mantenir els seus avantatges socials? Quin paper tindrà Europa a l'escena mundial els propers anys? On seran les fronteres de la UE? Quin serà el futur de l'euro?

Són només algunes de les qüestions que planteja Pascal Fontaine, expert en la UE, a l'edició de 2010 del seu popular fullet "Dotze lliçons sobre Europa".

Oficina de Publicacions

ISBN 978-92-79-17172-7
9 789279 171727